

PKS-yhteisöraportti

Sisällys

Johdanto	3
Tiivistelmä	4
Helsingin ja Uudenmaan Sairaanhoidopiirin kuntayhtymä (HUS)	5
Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL)	9
Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä (HSY)	18
Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy	28
Tunnuslukujen laskukaavat	36
LIITE	

Julkaisija: Helsingin kaupunginkanslia
Nimike: PKS-yhteisöraportti 2/2016
Sarja: Helsingin kaupungin keskushallinnon julkaisuja 2016:24
ISBN 978-952-331-172-5
ISSN-L 2242-4504
ISSN 2323-8135
Tiedustelut: controller Petra Vänskä-Sippel (09) 310 36611
Kansikuva: Pihlajasaaren rantakalliot, Helsingin kaupungin aineistopankki.

Johdanto

Tämä raportti sisältää pääkaupunkiseudun koordinaatioryhmälle raportoitavat yhteisöt. Raportissa esitetään kustakin yhteisöstä niiden toimittamien katsausten perusteella vuoden 2016 toiminnan ja talouden kehittymistä koskevat tiedot. PKS-raportti tehdään neljän kuukauden välein.

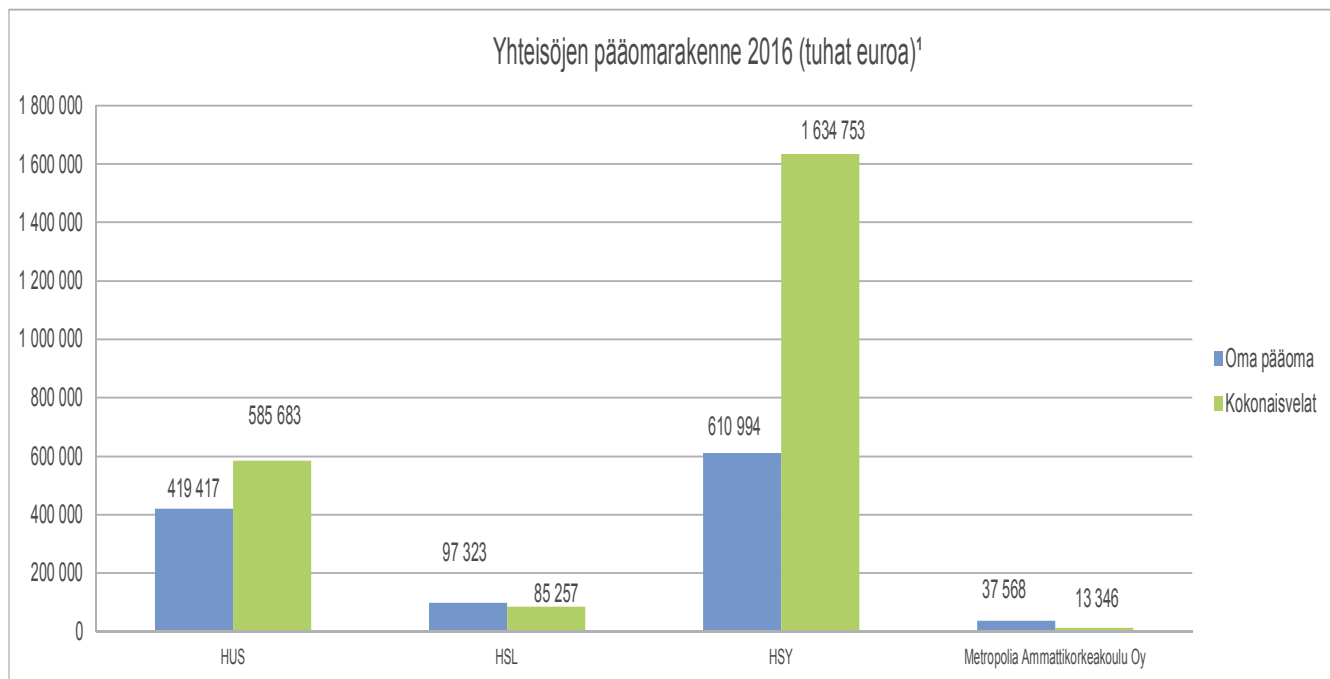
Kaupunginkanslia

Tiivistelmä

YHTEISÖN NIMI	TOIMINTATUOTOT ENN 2016 (1 000 €)	TOIMINTATUOTOT TP 2015 (1 000 €)	YLI-/ALIJÄÄMÄ ENN 2016 (1 000 €)	YLI-/ALIJÄÄMÄ TP 2015 (1 000 €)
Helsingin ja Uudenmaan Sairaanhoitopiirin kuntayhtymä (HUS)	2 025 799	2 039 199	2 853	53 489
Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL)	637 989	622 920	4 359	21 139
Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä (HSY)	412 219	354 058	73 742	11 840

YHTEISÖN NIMI	LIIKEVAIHTO ENN 2016 (1 000 €)	LIIKEVAIHTO TP 2015 (1 000 €)	VOITTO/TAPPIO ENN 2016 (1 000 €)	VOITTO/TAPPIO TP 2015 (1 000 €)
Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy	95 200	100 344	-1 118	419

¹ Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy:n luvut perustuvat 31.12.2016 ennustetietoon, muiden yhteisöjen osalta pääomarakenteen luvut ovat toteumatiedot 31.8.2016 tilanteessa.

Helsingin ja Uudenmaan Sairaanhoidopiirin kuntayhtymä (HUS)

		Helsingin kaupungin osuus: 36,2 %	
Toimitusjohtaja	Aki Lindén		
Hallituksen puheenjohtaja	Ulla-Maija Urho	Hallituksen varajäsen	Sirpa Asko-Seljavaara
Hallituksen varapuheenjohtaja	Riikka Slunga-Poutsalo	Hallituksen varajäsen	Merja Puurunen
Hallituksen jäsen	Risto Ranki	Hallituksen varajäsen	Frank Ryhänen
Hallituksen jäsen	Marika Niemi	Hallituksen varajäsen	Kirsi Siren
Hallituksen jäsen	Heikki Heinimäki	Hallituksen varajäsen	Arto Kujala
Hallituksen jäsen	Ilkka Taipale	Hallituksen varajäsen	Reijo Vuorento
Hallituksen jäsen	Leena Luhtanen	Hallituksen varajäsen	Sami Lehtonen
Hallituksen jäsen	Säde Tahvanainen	Hallituksen varajäsen	Eija Grönfors
Hallituksen jäsen	Suzan Ikävalko	Hallituksen varajäsen	Otto Lehto
Hallituksen jäsen	Maria Ohisalo	Hallituksen varajäsen	Reetta Vanhanen
Hallituksen jäsen	Jari Oksanen	Hallituksen varajäsen	Marko Reinikainen
Hallituksen jäsen	Antti Valpas	Hallituksen varajäsen	Pekka Murto
Hallituksen jäsen	Harry Yltävä	Hallituksen varajäsen	Marjut Lumijärvi
Hallituksen jäsen	Berndt Långvik	Hallituksen varajäsen	Birgitta Dahlberg
Hallituksen jäsen	Marja-Leena Laine	Hallituksen varajäsen	Jukka Pihko
Hallituksen jäsen	Pekka Karma	Hallituksen varajäsen	Riitta Korpela
Hallituksen jäsen	Tari Haahtela	Hallituksen varajäsen	Eero Mervaala
Tilintarkastaja	Jorma Nurkkala, JHTT, KHT, KPMG Julkishallinnon palvelut Oy		

Kuntayhtymän tehtävä

HUS:n tehtävänä on tuottaa sen jäsenkuntien ja sairaanhoidopiirin järjestämisvastuuseen kuuluvia erikoissairaanhoidon ja kehitysvammahuollon palveluja sekä huolehtia yliopistolliselle sairaanhoidopiirille säädetyistä muista tehtävistä. HUS:n laatima toimintakatsaus on kokonaisuudessaan tämän seuranta-raportin liitteenä.

Analyysi

Kuntakohtaisiin ennusteisiin sisältyy yhteensä 54,6 milj. euron suuruinen vuotta 2015 koskeva ylijäämän palautus, jolla ei ole mitään tekemistä vuoden 2016 toiminnallisen laskutuskertymän kanssa. Helsingin osalta tämä merkitsee noin 21 milj. euron palautusta.

HUSin käyttämät budjettiluvut poikkeavat merkittävästi esimerkiksi Helsingin kaupunginvaltuuston päättämästä talousarviosta. Kaupunginvaltuuston hyväksymä HUSin talousarvio vuodelle 2016 on 18 milj. euroa vähemmän kuin HUSin seurannassaan käyttämä talousarvio.

HUSin nyt esitettävät ennusteluvut eivät sisällä vuoden 2016 ylijäämän palautusta, minkä suuruudeksi tekstissä arvioidaan lähes 60 milj. euroa. Helsingin osuus tästä on 21 milj. euroa.

Kokonaisuutena HUSin laskutuksen ennuste on kuntapäättäjien näkökulmasta hyvin vaikea hahmotettava. Ennuste ei juurikaan kerro siitä, kuinka kunnan erikoissairaanhoidon todelliset kustannukset ovat toteutumassa suhteessa valtuuston päättämään talousarvioon, minkä kuitenkin tulisi olla raportin tarkoitus.

HUSin toiminnan volyyymi kasvoi tammi-elokuun 2016 aikana 1,7 % edellisvuoteen nähden. Talousarvioon verrattuna ylitystä syntyi 2,7 %. Elektiivisten läheteiden määrä kasvoi arkipäivien määrällä oikaistuna 2,2 %. Läheteiden määrän pohjalta voidaan todeta, ettei niiden määrän kehittymisen perusteella tule lähteä vetämään laskutusta koskien liian pitkälle meneviä johtopäätöksiä suuntaan tai toiseen. Potilaan vapaaseen valintaan perustuvien läheteiden määrä (1 271) oli läheteiden kokonaismäärään (191 144) suhteutettuna edelleen vähäinen (0,7 %).

Hoitotakuun toteutuminen on hieman heikentynyt edellisvuodesta, yli 6 kuukautta osastolle jonottaneita oli 878, kun vuotta aiemmin vastaava luku oli 234. Hoitotakuussa pysyminen oli lähinnä Hyks-sairaanhoidon alueen ongelma.

Toteutuneiden siirtoviivepäivien määrä pysyi vähäisenä toteuman ollessa koko HUS-tasolla 355 päivää.

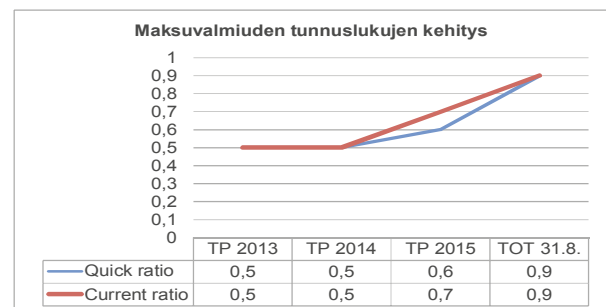
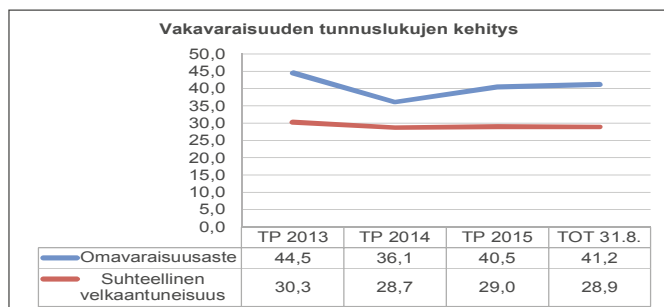
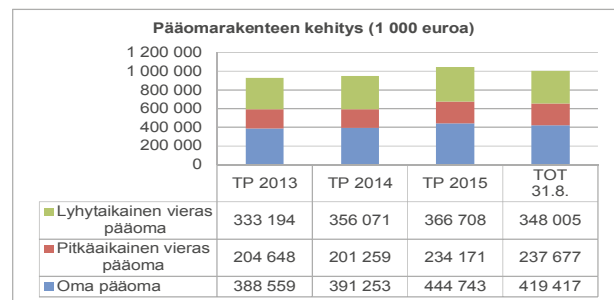
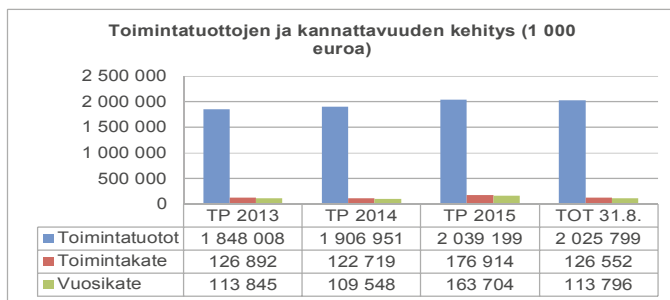
Kuntayhtymän rahoitustilanne on pysynyt hyvänä, kassan riittävydessä tavoitellaan vuoden lopussa 15 päivän tavoitetasoa.

talous- ja strategiapäällikkö Jussi Lind, sosiaali- ja terveystoimisto

TULOSLASKELMA (1 000 euroa)	ENN 2016	TA 2016	EROTUS ENN-TA	TP 2015	TOT 31.8.2016	TOT 31.8.2016
Myyntituotot	1 939 699	1 863 865	75 833	1 951 331	1 255 291	1 250 079
Maksutuotot	71 190	68 739	2 451	68 497	46 405	44 239
Tuet ja avustukset	7 185	7 216	-31	8 911	3 487	3 879
Vuokratuotot	12 873	4 965	7 909	7 056	4 291	4 284
Muut toimintatuotot	-5 148	838	-5 986	3 403	1 491	3 156
Toimintatuotot	2 025 799	1 945 623	80 176	2 039 199	1 310 965	1 305 637
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Henkilöstökulut	-1 141 125	-1 136 541	-4 584	-1 132 222	-766 055	-757 303
Palvelujen ostot	-318 512	-302 584	-15 928	-303 586	-205 068	-191 062
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-365 893	-365 915	22	-362 345	-236 655	-233 117
Vuokratulot	-55 905	-56 216	311	-49 972	-37 270	-32 197
Avustukset	-5 670	-4 431	-1 239	-5 531	-3 405	-3 371
Muut toimintakulut	-12 142	-9 871	-2 272	-8 630	-7 046	-5 725
Toimintakulut	-1 899 247	-1 875 557	-23 690	-1 862 285	-1 255 500	-1 222 776
Toimintakate	126 552	70 067	56 486	176 914	55 465	82 861
Rahoitustuotot ja -kulut	-12 756	-14 701	1 945	-13 210	-8 589	-8 803
Vuosikate	113 796	55 366	58 431	163 704	46 875	74 058
Poistot ja arvonalentumiset	-110 943	-111 824	881	-110 214	-72 201	-71 539
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	2 853	-56 458	59 312	53 489	-25 326	2 519
Poistoeron muutokset	0	0	0	0	0	0
Varausten muutokset	0	0	0	0	0	0
Rahastojen muutokset	0	0	0	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	2 853	-56 458	59 312	53 489	-25 326	2 519

TASE (1 000 euroa)	TOT 31.8.2016	TP 2015	TOT 31.8.2016	TP 2015
Vastaavaa			Vastattavaa	
Aineettomat hyödykkeet	36 049	42 220	Peruspääoma	391 253
Aineelliset hyödykkeet	749 178	750 782	Arvonkorotusrahassto	0
Sijoitukset	60 214	59 049	Muut omat rahastot	53 489
Pysyvät vastaavat yhteensä	845 441	852 052	Muu oma pääoma	0
Toimeksiantojen varat	5 542	6 001	Ed. tilikausien yli-/alijäämä	
			Tilikauden yli-/alijäämä	-25 326
Vaihto-omaisuus	18 702	21 754	Oma pääoma yhteensä	419 417
Saamiset	95 410	125 479	Poistoero	0
Rahoitusarvopaperit	15 984	2 999	Vapaaehtoiset varaukset	0
Rahat ja pankkisaamiset	89 766	99 009	Pakolliset varaukset	60 203
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	219 862	249 240	Toimeksiantojen pääomat	5 542
			Pitkäaikainen vieras pääoma	237 677
			Lyhytaikainen vieras pääoma	348 005
			Vieras pääoma yhteensä	585 683
Vastaavaa yhteensä	1 070 845	1 107 292	Vastattavaa yhteensä	1 070 845
				1 107 292

		TOT	TP
TOIMINNAN VOLYYMI JA KANNATTAVUUS		31.8.2016	2015
Toimintatuotot/Toimintakulut	%	104,4	109,5
Vuosikate/Poistot	%	64,9	148,5
VAKAVARAISUUS		TOT	TP
		31.8.2016	2015
Omavaraisuusaste	%	41,2	40,5
Suhteellinen velkaantuneisuus	%	28,9	29,0
Lainakanta	1 000 €	237 677	244 409
Investointien tulo-rahoitus	%	71,0	111,3
MAKSUVALMIUS		TOT	TP
		31.8.2016	2015
Kassan riittävyys	pv	15,3	18,3
Quick ratio		0,9	0,6
Current ratio		0,9	0,7

Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL)

Toimitusjohtaja	Suvi Rihtniemi	Helsingin kaupungin osuus: 52 %	
Hallituksen puheenjohtaja	Risto Rautava	Hallituksen varajäsen	Harri Nikander
Hallituksen varapuheenjohtaja	Sirpa Hertell	Hallituksen varajäsen	Heli Halava
Hallituksen jäsen	Hennariikka Andersson	Hallituksen varajäsen	Aku Aarva
Hallituksen jäsen	Jaana Pelkonen	Hallituksen varajäsen	Sini Jokinen
Hallituksen jäsen	Janne Tähtikunnas	Hallituksen varajäsen	Ulla Palomäki
Hallituksen jäsen	Markku Weckman	Hallituksen varajäsen	Laura Simik
Hallituksen jäsen	Ville Ylikahri	Hallituksen varajäsen	Jessica Karhu
Hallituksen jäsen	Hanna Valtanen	Hallituksen varajäsen	Emil Bulut
Hallituksen jäsen	Tarja Kantola	Hallituksen varajäsen	Mirva Haltia-Holmberg
Hallituksen jäsen	Hannele Kerola	Hallituksen varajäsen	Sami Lehtonen
Hallituksen jäsen	Jukka Hako	Hallituksen varajäsen	Markku J. Jääskeläinen
Hallituksen jäsen	Petri M. Sinisalo	Hallituksen varajäsen	Matti Kopra
Hallituksen jäsen	Hanna Mithiku	Hallituksen varajäsen	Hannu Koponen
Hallituksen jäsen	Björn Månsson	Hallituksen varajäsen	Christel Liljeström
Tilintarkastaja	Leif-Erik Forsberg, KHT, JHTT, KPMG Julkishallinnon palvelut Oy		

Kuntayhtymän tehtävä

HSL:n tehtävänä on suunnitella ja järjestää toimialueensa joukkoliikennekokonaisuus ja edistää sen toimintaedellytyksiä, vastata Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelman laatimisesta, vastata toimialueensa joukkoliikenteen markkinoinnista ja matkustajainformaatiosta, hyväksyä toimialueellaan noudatettava joukkoliikenteen taksa- ja lippujärjestelmä sekä liikenteen taksat, vastata matkalippujen tarkastuksesta, päättää ja hankkia toimialueensa bussi-, raitiovaunu-, metro-, lautta- ja lähijunaliikennepalvelut sekä huolehtia muista viranomaiselle säädetyistä tehtävistä.

Toiminta ja merkittävimmät tapahtumat raportointikaudella

Maailmantalouden ja Suomen heikko taloudellinen tilanne on pitänyt kustannustason alhaisena. Polttoaineen hinta ja korkotaso ovat pysyneet edelleen kohtuullisen alhaisella tasolla, vaikkakin pidemmän aikaa laskussa olleen raakaöljyn hinta kääntyi selvään nousuun kuluvan vuoden toisella neljänneksellä. Korkotason ennustetaan pysyvän alhaisena vielä pitkään ja palkkakustannusten osalta kilpailukykyso- pimuksella on myönteisiä vaikutuksia vuodesta 2016 alkaen.

Joukkoliikennepalvelujen matkustajamäärät ovat olleet alkuvuonna (1 – 8/2016) nousussa edelliseen vuoteen verrattuna. HSL-alueella tehtiin elokuun 2016 loppuun mennessä 234,8 miljoonaa matkaa, eli 1,3 % edellisvuoden vastaavaa ajankohtaa enemmän. Koko vuoden 2016 matkustajamäärän ennustetaan kasvavan 1,4 %, mikä tarkoittaa vuositasolla yhteensä reilua 364 miljoonaa matkaa HSL-alueella.

Suomen talouden heikko kehitys vaikuttaa suoraan myös HSL:n ja kuntien talouteen. Seudun työllisyys- tilanne vaikuttaa suoraan matkustukseen ja lipputuloihin. Myös kuntien heikentyvät talousnäkymät vä- hentävät niiden mahdollisuuksia panostaa joukkoliikenteen kehittämiseen. Tämä yhdessä lähivuosina käyttöön otettavien merkittävien liikenneinfrainvestointien kanssa tuo paineita korottaa lippujen hintoja kustannustason nousua enemmän. Mikäli lippujen hintoja ei koroteta riittävästi ja joukkoliikenteen palve- lutaso halutaan säilyttää nykyisellään, aiheuttaa se paineita kuntien rahoitusosuuksien kasvattamiseen.

Keskeisten strategisten ja toiminnallisten asioiden eteneminen

HSL-alueen runkoverkko sai merkittävän parannuksen vuonna 2015, kun Kehärata otettiin käyttöön. Länsimetron oli tarkoitus käynnistyä syksyllä 2016 ja samassa yhteydessä oli suunniteltu toteutettavak- si merkittävä Etelä-Espoon linjastouudistus.

Kulunutta kautta on leimannut erityisesti raideliikenteessä tapahtuneet muutokset. Kahden uuden pi- karaitiotiehankkeen, Raide-Jokerin ja Kruunuvuoren raitioyhteyden, sekä länsimetron käyttöönottoon valmistautuminen ja siihen liittyneet poikkeusjärjestelyt ovat painottuneet alkuperäisistä suunnitelmista poiketen. Myös Kehäradan käyttöönotosta seuranneet juna- ja bussiliikenteen muutostarpeet ovat suun- nanneet tekemistä jossain määrin uudelleen.

Länsimetron käyttöönotto viivästyi

Kesäkuussa Länsimetro Oy tiedotti, ettei liikenne käynnisty uudella metro-osuudella Espoossa suunni- tellusti 15.8.2016 ja lokakuussa odotetaan tarkempaa tietoa liikenteen mahdollisesta käynnistymisajan- kohdasta. Koska länsimetron liikenne ei käynnistynyt, suunniteltiin Etelä-Espoon ja Lauttasaaren bus- siliikenne uudelleen. Suunnittelu on jatkunut syksyllä korjaustoimenpiteillä Lauttasaaressa, jossa väliai- katilanne erosi merkittävästi viime kevään liikenteestä.

HSL varautui länsimetron liikennöinnin ongelmiin kilpailuttamalla ja sopimalla bussiliikennöitsijöiden kans- sa metroa korvaavasta liikenteestä. Näiden bussien avulla HSL pystyi palauttamaan lähes kaikki van- hat linjat liikenteeseen huolimatta liikennöitsijämuutoksista. Viivästymisen myöhäisen ilmoituksen vuoksi HSL:llä ei ollut mahdollisuutta kilpailuttaa lisäliikennettä eikä tehdä vaihtoehtoisia suunnitelmia tilanteen ratkaisemiseksi. Asiakkaiden kannalta tilanteen säilyttäminen mahdollisimman ennallaan oli selkeästi paras ratkaisu. Kaikkiaan metroa korvaavassa bussiliikenteessä sovittiin 249 bussin liikenteestä.

Metroliiikenne siirtyi runko-osuudella 2,5 minuutin vuoroväliin 15.8., jolloin tarjonta kasvoi lyhyemmistä junista huolimatta ja palvelutaso parani lyhentyneen vuorovälin ansiosta. Liikennöinti 2,5 minuutin vuo- rovälillä on tähän saakka onnistunut hyvin. Kuitenkaan Ruoholahdessa junien käyntö tiheällä vuorovälillä

ei olisi onnistunut, joten Mellunmäestä tulevat metrojunat käännetään jo Kampissa. Tällä hetkellä ovat käytössä metrolinjat Vuosaari-Ruoholahti ja Mellunmäki-Kamppi. Uutta eli 300-sarjan metrojunakalustoa on jo saatu matkustajaliikenteeseen.

Myös asiakasviestinnän merkittävimmät tavoitteet kuluvalle vuodelle liittyivät Länsimetron aloitukseen. Metron käynnistymisen viivästyminen aiheutti merkittäviä viestintäpaineita kesälle ja alkusyksyyn. Loppukeksällä metroviestinnän sijasta viestintä keskittyi bussilinjastossa tapahtuneista muutoksista viestimiseen. Länsimetron viivästyminen vuoksi aikataulukirjaa eikä linjakarttoja painettu syysaikataulukautta varten.

Tutkimustoiminta tehtiin tutkimussuunnitelman pohjalta

Lähijunien ja runkolinjan 560 lippulajitutkimusta on valmisteltu alkamaan syyskuussa. Keväällä toteutettiin merkittävien joukkoliikennehankkeiden vaikutustutkimuksista Kehäradan jälkeen -vaiheen ja Länsimetron -vaiheen Matkatutkimukset sekä lentomatrustajien maaliikennematkoja koskeva jälkeä -vaiheen Matkatutkimus. Myös navigaattoriaineistojen käyttökelpoisuutta matkanopeuksien seurannassa luodannut diplomityö valmistui. Vuoden 2018 Liikkumistutkimuksen valmistelu on aloitettu kyselyn sisällön ja rakenteen määrittelyllä sekä kyselytyökalun toteutuksen suunnittelulla. Vuonna 2015 tai sitä ennen kerättyjen tutkimusaineistojen analysointia ja raportointia on hidastanut resurssivajaus ryhmässä.

Matkalippu- ja informaatiojärjestelmän uudistaminen jatkuu (LIJ2014-hanke)

Helsingin seudun matkakorttijärjestelmä uusitaan ja samalla toteutetaan ajantasainen matkustajainformaatiojärjestelmä koko seudulle. Siirtyminen uuteen Lippu- ja informaatiojärjestelmään on käynnissä. Nykyiset järjestelmät toimivat siirtymävaiheen aikana rinnakkain uuden järjestelmän kanssa.

Palvelupisteiden uusi myyntijärjestelmä otettiin käyttöön maaliskuussa 2016. Ajoneuvojen massa-asennukset ovat käynnissä (bussit, lähijunat, raitiovaunut). Uudet lipunmyyntilaitteet tulevat kuljettajien ja matkustajien käyttöön sitä mukaa kuin asennukset etenevät. Kaikki nykyiset metroasemat on jo varustettu matkakortinlukijoilla. Länsimetron uusille asemille asennetaan kortinlukijat syksyn aikana. Uusien kortinlukijoiden asiakaskampanjointi toteutettiin keväällä yhdessä laitteiden koekäytön kanssa.

Asennusten etenemisen myötä bussien sisänäytöissä alkaa näkyä seuraavan pysäkin nimi. Reaaliaikaisia ennusteita bussien saapumisajoista alkaa tulla pysäkkien infonäyttöihin syksyn mittaan.

Tavoitteena on, että ajoneuvojen laiteasennukset valmistuvat pääosin vuoden 2016 loppuun mennessä. Uudet lipunmyyntiautomaatit ja uusi tarkastajalaitte otetaan käyttöön vuoden loppupuolella. Kaikille metroasemille tulee monilippuautomaatit. Kaikille juna-asemille tulee joko monilippuautomaatti tai kertalippuautomaatti.

Käyttäjäkoulutukset toteutetaan vaiheistetusti uuteen järjestelmään sisältyvien toiminnallisuuksien käyttöönoton mukaisesti vuoden 2016 loppuun mennessä.

Pysäkkikuulutukset otetaan käyttöön busseissa ja raitiovaunuissa vuoden 2016 aikana. Kuulutustiedot on tuotettu ja kuulutusten testaus on käynnissä.

Hankkeen suurimpana riskinä on ollut aikataulun viivästyminen. Nykyisen operatiivisen aikataulun mukaan hanke valmistuu loppuvuoden 2016 aikana.

Hankkeen aikatauluriskin pienentämiseksi HSL:n hallitus päätti vuonna 2014, että LIJ-hankkeessa ei toteuteta HSL-lippujen myyntiä VR:n myyntikanavissa (palveluasemat, automaattit ja konduktöörit). Lisäksi HSL on luopunut eräiden laskutettavien lippujen toteutuksesta järjestelmään. Aikatauluriskiä pyritään pienentämään myös HSL:n ja järjestelmätoimittajan tiiviillä yhteistyöllä meneillään olevissa testaus- ja käyttöönottovaiheissa.

Muutoksista viestitään asiakkaille ja sidosryhmille monin eri tavoin. Viestintäsuunnitelma on tehty ja sitä tarkennetaan hankkeen edetessä. Asiakkaille, ammattilaisille ja medialle suunnattu viestintämateriaali on HSL:n nettisivuilla hsl.fi/uudetlaitteet.

Nykyisen matkakorttijärjestelmän ylläpito jatkuu HSL:n ja Enfo Oyj:n välisen palvelusopimuksen mukaisesti. Kustannuksissa otetaan huomioon LIJ-laiteasennusten eteneminen. Laittekustannukset alenevat porrastetusti sitä mukaa kuin nykyiset myyntilaitteet korvautuvat LIJ-laitteilla.

Tariffijärjestelmän uudistuksen valmistelu jatkuu (kaarimalli)

Tiiviissä yhteistyössä LIJ-hankkeen kanssa valmistellaan tulevaisuuden taksa- ja lippujärjestelmää (TLJ). Työ on edennyt HSL:n hallituksen linjausten mukaisesti. Uudessa vyöhykejärjestelmässä vyöhykekaarten rajat perustuvat ensisijaisesti etäisyyteen Helsingin keskustasta. Pääkaupunkiseudun alueella (Helsinki, Espoo, Kauniainen, Vantaa) on minimiostoksena kaksi kaarta.

HSL:n hallitus on päättänyt kaikki keskeiset kaarimallia koskevat linjaukset kuten vyöhykkeiden rajat, lippujen hintasuhteet ja hinnoitteluperiaatteet, erityisryhmien alennus- ja vapaalippujen myöntämisperusteet sekä asiakasryhmät, joilla on oikeus matkustaa ilman lippua.

Keväällä 2016 valmistui kaarimallin lipputuloennusteen laskentapohja, joka perustui hallituksen päätöksiin ja arvioihin siitä, miten matkustajat siirtyvät nykyisistä vyöhykelipuista kaarimallin vyöhykelippujen käyttäjiksi. Tässä työssä todettiin tarve tarkastella myös kuntaosuuslaskennan periaatteita eli tulojen ja menojen kohdentamista kaarimallissa. Selvitystyö jatkuu yhdessä HSL:n ja kuntien edustajien kanssa, mikäli kunnat suhtautuvat asiaan myönteisesti.

Tavoitteena on, että uusi kaarimalli otetaan käyttöön vuoden 2018 alusta. LIJ-hankkeen tulee olla vakaasti tuotannossa ja matkakortit on vaihdettu. Käyttöönottosuunnitelman sekä alustavan tiedotus- ja markkinointisuunnitelman valmistelu on käynnissä. Kaarimallin toteutuksessa hyödynnetään palvelumuotoilun keinoja, joilla tuetaan uuden lippujärjestelmän omaksumista.

Sähköiset matkustajainformaatiopalvelut uudistuvat

Reittioppaan kokonaisvaltainen uudistus (Uusi avoin reittiopas RO4.0) on ollut käynnissä n. 1,5 vuotta. Liikenneviraston (LiVi) ja HSL:n yhteisen projektin perusosa valmistui kesäkuun lopussa, jolloin julkaistiin palvelun virallinen beta-versio. Syksyllä 2016 palvelua kehitetään HSL:n osalta keskittyen mm. reittioppaan ja HSL:n verkkosivujen integrointiin sekä erityisesti HSL-aluetta palvelevien ominaisuuksien kehittämiseen. Digitransit-alustan lähdekoodi on käytössä jo myös Norjassa.

Uusi reittiopas korvaa nykyisen reittiopas -palvelun 1.1.2017 alkaen. Siirtymävaiheessa väistyvän ja uuden reittioppaan palveluita ylläpidetään rinnakkain, mistä aiheutuu hetkellinen nousu käyttökustannuksiin. Tavoite on, että uuden reittioppaan käyttöönoton jälkeen ylläpitokustannukset laskevat nykyisestä.

Markkinoinnilla tavoiteltiin kasvua

HSL toteutti työnantajakampanjan tammi-helmikuussa. Vuorokausilippukampanja toteutettiin tänäkin vuonna kesällä. Sen mediallyinen painotus oli vahvasti lentomatrustajien tavoittamisessa.

Metron liikennöinnin viivästys siirsi sen lanseerauskampanjaa sekä uusiasiakaskampanjaa, jonka piti alun perin olla viestinnällisesti kytkettynä metroon. Uusiasiakashankintakampanja toteutetaan uudella konseptilla loka-marraskuussa.

MAL-sopimus allekirjotettiin ja HLJ 2015:sta edistettiin

Uusi MAL-sopimus 2016-2019 allekirjoitettiin kesäkuussa 2016. Helsingin seudun liikennejärjestelmäsuunnitelma (HLJ 2015) oli liikenteen osalta lähtökohtana sopimukselle.

HLJ 2015 suunnitelman jatkotoina toteutetut selvitykset valmistuivat alkuvuodesta. Ajoneuvoliikenteen hinnoittelun selvityskokonaisuuden tulosten pohjalta pidettiin seminaari sekä erilaisia sidosryhmätapaamisia laaja-alaisen keskustelun edistämiseksi. HLJ 2015 suunnitelmaa on jalkautettu suunnittelualueen kattavan kuntakierroksen avulla, jolla on myös haettu evästyksiä suunnittelun jatkoon. HLJ 2015 suunnitelmaan täydentäviä ja toimeenpanevia selvityksiä on ohjelmoitu, kilpailutettu ja käynnistetty.

Uuden liikennejärjestelmäsuunnitelman puiteohjelmaa on valmisteltu kesän 2016 aikana osana MAL 2019 puiteohjelmaa. Tavoitteena on laatia yksi yhteinen MAL-suunnitelma, jonka liikenneosio korvaa HLJ-suunnitelman. Erilaisia muutostrendejä on tunnistettu skenaariotyön pohjaksi. Puiteohjelma valmistellaan hyväksyttäväksi vuoden 2016 aikana. MAL 2019 suunnitelmaan liittyvän liikennejärjestelmäosion kustannusjakoneuvottelut käydään syksyn 2016 aikana. Suunnitelman valmistelu ohjelmoidaan siten, että HLJ-liikennejärjestelmäpäätös on mahdollista tehdä alkuvuodesta 2019.

Matkalippujen tarkastus on näkyvää ja tehokasta

HSL tarkastaa matkaliput kaikissa HSL-alueen joukkoliikennevälineissä (bussi-, metro-, raitiovaunu-, lähijuna- ja vesiliikenteessä). VR ostaa HSL:ltä VR-lähiliikenteen ja koko maan kaukojuna liikenteen tarkastustoiminnan.

Tarkastelujaksolla tarkastettiin yhteensä 2,2 miljoonan matkustajan matkaliput (vastaavalla jaksolla edellisenä vuonna 2,6 miljoonaa). Liputta tai virheellisellä matkalipulla matkusti keskimäärin 2,9 % (edellisenä vuonna 2,7 %).

Huhtikuussa aloitettiin valmistelut Tampereen seudun joukkoliikenteen tarkastustoiminnasta, jossa Tampere ostaa HSL:ltä seudun joukkoliikenteen tarkastuksen. Tampereen tarkastustoimintaan liittyvän koulutuksen jälkeen tarkastustoiminta Tampereella aloitettiin 24.8.2016.

Tuloskehitys

Vuoden 2016 toinen osavuositarkastus perustuu talouslukujen osalta pääosin kahdeksan kuukauden toteutumatietoihin.

Toimintatuottojen ennustetaan olevan vuositasolla 638 milj. euroa, kun talousarviossa toimintatuottoja arvioitiin kertyvän 647,2 milj.euroa. Talousarvion tuottoihin ollaan esittämässä 16 milj. euron muutosta kuntaosuuksiin, ja näin ollen muutettu talousarvio olisi toimintatuottojen osalta 631,2 milj.euroa. Muutettuun talousarvioon nähden arvioimme toimintatuottoja kertyvän 6,8 milj.euroa enemmän. Toimintatuottoihin

sisältyviä lipputuloja arvioidaan kertyvän 329,2 milj. euroa eli 7,2 milj. euroa (2,2 %) talousarviossa arvioitua enemmän. Lippujen hintoja korotettiin vuoden alussa keskimäärin 4,9 prosenttia. Talousarviomuutosta esitetään HSL:n hallitukselle lokakuussa ja lopullisesti se hyväksyttäneen yhtymäkokouksessa marraskuussa.

Toimintakulujen arvioidaan jäävän 624,1 milj. euroon ja alittavan talousarvion 30,1 milj. eurolla (4,6 %). Tästä summasta 16 milj. euroa johtuu infrakustannusten arvioitua pienemmästä määrästä (samainen summa muutoksena myös kuntaosuuksissa tuottojen puolella). Joukkoliikenteen operointikustannuksissa syntyy säästöjä arviolta 11,4 milj. euroa. Säästöt syntyvät pääosin metroluokassa länsimetron liikennöinnin aloituksen siirtyessä ensi vuoden puolelle (säästöä 5,8 milj.euroa eli -17 % talousarvioon nähden). Myös bussiliikenteessä säästetään arvioitua pienemmästä kustannustason noususta johtuen huolimatta siitä että länsimetron aloituksen siirtymistä joudutaan paikkaamaan sitä korvaavalla bussiliikenteellä elokuun puolivälistä vuoden loppuun saakka. Joukkoliikenteen kustannustason arvioidaan kulluvana vuonna laskevan keskimäärin -0,2 % kun talousarviossa oli varauduttu suurempaan, keskimäärin 1,7 prosentin kustannustason nousuun (ilman bussiliikenteen kilpailutuslisää).

Edellä mainituista syistä johtuen tilikauden tuloksen arvioidaan olevan 4,4 milj. euroa ylijäämäinen, kun talousarviossa oli varauduttu 17,5 milj. euron alijäämään.

Investoinnit

Investointimenojen arvioidaan olevan koko vuonna 36,6 milj. euroa, kun talousarviossa oli varauduttu 46,8 milj. euron investointimenoihin. Investointien ennustetaan alittavan talousarvion 10,2 milj. eurolla. Alitus johtuu lähinnä LIJ -hankkeen joidenkin töiden siirtymisestä seuraavalle vuodelle.

Rahoitus ja vastuusitoumukset

HSL:n rahoitustilanne on säilynyt hyvänä raportointijaksolla. Ulkopuolista talousarviolainaa ei ennakoitua paremmasta tuloskehityksestä johtuen tarvinne nostaakaan tämän vuoden aikana.

Henkilöstö

Henkilöstön määrä oli elokuun 2016 lopussa 394 henkilöä. Toteutuneet henkilöstökulut olivat 13,3 milj. euroa, noin 0,1 milj. euroa enemmän kuin vuotta aiemmin.

Toiminnan riskit ja tulevaisuuden näkymät

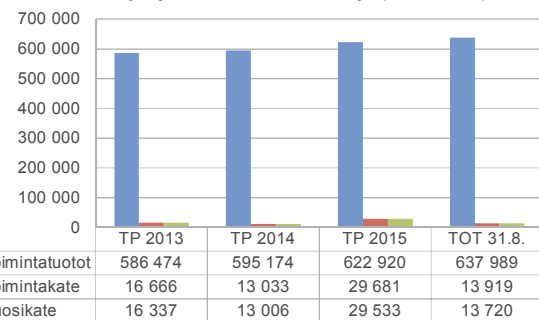
Raportointijakson aikana ei ole raportoitu HSL:n omassa toiminnassa toteutuneista riskeistä, joista olisi aiheutunut merkittävää vahinkoa kuntayhtymän toiminnalle.

TULOSLASKELMA (1 000 euroa)	ENN 2016	TA 2016	EROTUS ENN-TA	TP 2015	TOT 31.8.2016	TOT 31.8.2015
Myyntituotot	330 906	323 680	7 226	308 644	215 044	201 342
Kuntaosuudet	293 838	309 867	-16 029	298 953	206 578	199 302
Tuet ja avustukset	5 341	5 514	-173	6 035	58	163
Vuokratuotot	2 258	2 303	-45	2 864	1 540	1 498
Muut toimintatuotot	5 647	5 822	-175	6 424	3 134	4 032
Toimintatuotot	637 989	647 186	-9 197	622 920	426 354	406 337
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Henkilöstökulut	-19 838	-19 743	-95	-19 847	-13 335	-13 233
Palvelujen ostot	-595 843	-625 046	29 203	-565 439	-376 236	-370 005
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 304	-1 726	422	-1 289	-854	-839
Vuokratulot	-3 861	-4 525	664	-3 391	-2 123	-2 132
Avustukset	0	0	0	0	0	0
Muut toimintakulut	-3 223	-3 122	-101	-3 272	-398	-563
Toimintakulut	-624 071	-654 162	30 091	-593 239	-392 946	-386 772
Toimintakate	13 919	-6 976	20 895	29 681	33 408	19 565
Rahoitustuotot ja -kulut	-199	-408	209	-148	-161	-153
Vuosikate	13 720	-7 384	21 104	29 533	33 247	19 412
Poistot ja arvonalentumiset	-9 361	-10 077	716	-8 394	-5 271	-5 464
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	4 359	-17 461	21 820	21 139	27 976	13 948
Poistoeron muutokset	0	0	0	0	0	0
Varausten muutokset	0	0	0	0	0	0
Rahastojen muutokset	0	0	0	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	4 359	-17 461	21 820	21 139	27 976	13 948

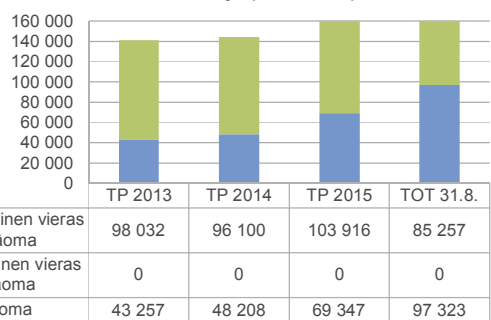
RAHOITUSLASKELMA (1 000 euroa)	TOT 31.8.2016	TP 2015
Vuosikate	33 247	29 533
Satunnaiset erät		0
Tulorahoituksen korjauserät		0
Investointimenot	-9 537	-16 677
Rahoitusosuudet investointimenoihin		0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot		0
Toiminnan ja investointien rahavirta	23 710	12 856
Antolainauksen muutokset		0
Lainakannan muutokset		0
Oman pääoman muutokset		0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-18 302	6 837
Rahoituksen rahavirta	-18 302	6 837
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 1.1.	79 352	59 659
Rahavarat 31.8./31.12.	84 760	79 352

TASE (1 000 euroa)	TOT 31.8.2016	TP 2015	TOT 31.8.2016	TP 2015
Vastaavaa			Vastattavaa	
Aineettomat hyödykkeet	38 659	35 670	Peruspääoma	9 230
Aineelliset hyödykkeet	13 553	12 270	Arvonkorotusrahassto	0
Sijoitukset	3 386	3 386	Muut omat rahastot	0
Pysyvät vastaavat yhteensä	55 598	51 326	Muu oma pääoma	9 759
Vaihto-omaisuus	48	51	Ed. tilikauden yli-/alijäämä	50 358
Saamiset	42 174	42 534	Tilikauden yli-/alijäämä	27 976
Rahoitusarvopaperit	0	0	Oma pääoma yhteensä	97 323
Rahat ja pankkisaamiset	84 760	79 352	Poistoero	0
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	126 982	121 937	Vapaaehtoiset varaukset	0
			Pakolliset varaukset	0
			Pitkäaikainen vieras pääoma	0
			Lyhytaikainen vieras pääoma	85 257
			Vieras pääoma yhteensä	85 257
Vastaavaa yhteensä	182 580	173 263	Vastattavaa yhteensä	182 580
				173 263

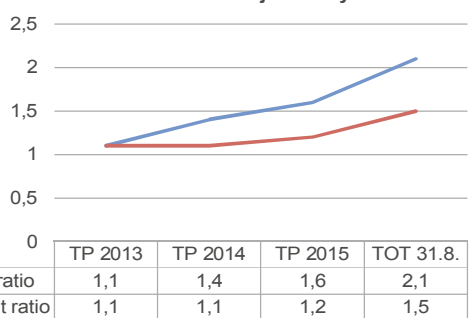
Toimintatuottojen ja kannattavuuden kehitys (1 000 euroa)

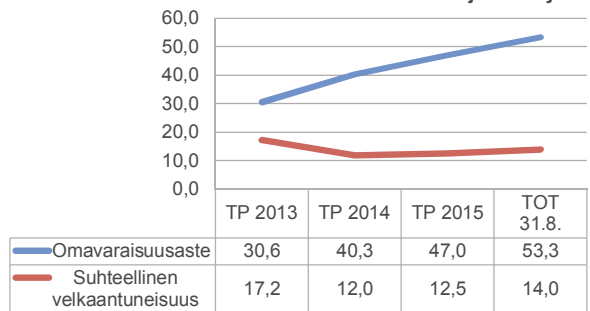
Pääomarakenteen kehitys (1 000 euroa)

Maksuvalmiuden tunnuslukujen kehitys

Vakavaraisuuden tunnuslukujen kehitys

TOIMINNAN VOLYYMI JA KANNATTAVUUS		ENN 2016	TP 2015
Toimintatuotot/Toimintakulut	%	102,2	105,0
Toimintatuotot ilman kuntaosuuksia	%	55,1	54,6
Vuosikate/Poistot	%	146,6	351,8
VAKAVARAISUUS		TOT 31.8.2016	TP 2015
Omavaraisuusaste	%	53,3	47,0
Suhteellinen velkaantuneisuus	%	14,0	12,5
Lainakanta	1 000 €	0,0	0,0
Investointien tulo-rahoitus	%	348,6	178,2
MAKSUVALMIUS		TOT 31.8.2016	TP 2015
Quick ratio		2,1	1,6
Current ratio		1,5	1,2
Kassan riittävyys	pv	52,4	48,8

Analyysi tunnusluvuista ja ennusteesta

Toiminnan volyyymi ja kannattavuus

Toimintatuottoja ennustetaan kertyvän 638,0 milj. euroa vuonna 2016, mikä on talousarviota hieman vähemmän (1,4 %) ja 2,4 % enemmän kuin vuonna 2015.

Toimintakulujen ennustetaan nousevan 5,2 % vuodesta 2015 ollen 624,1 milj. euroa. Toimintakulujen ennustetaan kuitenkin jäävän 30,1 milj. euroa talousarviota pienemmäksi. Suurin yksittäinen kuluerä on palvelujen ostot, joiden ennustetaan vuonna 2016 olevan 95,5 % toimintakuluista.

Vuosikatteen ennustetaan kasvavan vuodesta 2015 ollen 13,7 milj. euroa (edellisvuonna 29,5 milj. euroa). Talousarviossa vuosikate on -7,4 milj. euroa. Ennusteen mukainen vuosikate/poistot-tunnusluku on 146,6 %, joten vuosikate on tulo-rahoituksen kannalta riittävä, sillä se kattaa poistot.

Tilikauden tuloksen rahoituserien ja poistojen jälkeen ennustetaan laskevan 16,8 milj. euroa vuodesta 2015 ollen 4,4 milj. euroa ylijäämäinen. Talousarviossa on varauduttu 17,5 milj. euron alijäämään.

Vakavaraisuus

Omavaraisuusaste raportointikauden lopussa oli hyvä. Lyhytaikaisia velkoja oli katsauskauden lopussa 85,3 milj. euroa. Kuntayhtymällä ei ole pitkäaikaista vierasta pääomaa.

Maksuvalmius

Maksuvalmius oli raportointikauden lopussa hyvä quick ratio -tunnusluvulla mitattuna. Kassan riittävyys raportointikauden lopussa oli hyvällä tasolla. Likvidejä rahavaroja oli raportointijakson päättyessä 84,8 milj. euroa.

Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä (HSY)

Toimitusjohtaja	Raimo Inkinen	Helsingin kaupungin osuus: 57,6 %	
Hallituksen puheenjohtaja	Matti Enroth	Hallituksen varajäsen	Teppo Härkönen
Hallituksen jäsen	Markku Jääskeläinen	Hallituksen varajäsen	Jukka Hako
Hallituksen jäsen	Sirpa Kauppinen	Hallituksen varajäsen	Jouni Vauhkonen
Hallituksen jäsen	Terhi Koulumies	Hallituksen varajäsen	Maria Pekkala
Hallituksen jäsen	Johanna Krabbe	Hallituksen varajäsen	Katri Mehtonen
Hallituksen jäsen	Essi Kuikka	Hallituksen varajäsen	Anna Koppanen
Hallituksen jäsen	Kari Kuusisto	Hallituksen varajäsen	Hilkka Vahervuori
Hallituksen jäsen	Timo Lahti	Hallituksen varajäsen	Kaarina Saramäki
Hallituksen jäsen	Anders Portin	Hallituksen varajäsen	Mikael Sjövall
Hallituksen jäsen	Lauri Ant-Vuorinen	Hallituksen varajäsen	Tiina Rintamäki-Ovaska
Hallituksen jäsen	Olli Sademies	Hallituksen varajäsen	Jarno Kukkonen
Hallituksen jäsen	Kati Tyystjärvi	Hallituksen varajäsen	Eero Väätäinen
Hallituksen jäsen	Anna-Maria Kantola	Hallituksen varajäsen	Pentti Nurminen
Hallituksen jäsen	Antti Vuorela	Hallituksen varajäsen	Miriikka Laakkonen
Tilintarkastaja	Outi Koskinen, JHTT, KHT, PwC Julkistarkastus Oy		

Kuntayhtymän tehtävä

HSY:n tehtävänä on hoitaa jäsenkuntiensa jätelain mukainen jätehuolto ja siihen liittyvä toiminta, toimia vesihuoltolaissa tarkoitettuna vesihuoltolaitoksena, joka huolehtii vesihuollosta toiminta-alueellaan, huolehtia jäsenkuntiensa ilmansuojelun seuranta-, tutkimus- ja suunnittelu- sekä koulutus- ja valistustehtävistä sekä hoitaa jäsenkuntien sille antamat muut kuntayhtymän toimintaan liittyvät yhteiset tehtävät.

Toiminta ja merkittävimmät tapahtumat raportointikaudella

Talousvettä tuotettiin tammi-elokuussa verkostoon 63,0 milj. m³. Koko vuoden vedentuotannon ennustetaan olevan 92,8 miljoonaa m³, talousarviota 2,7 % enemmän. Koelaskutuksen perusteella laskutettavan vesimäärän ennustetaan olevan 72,9 milj. m³, joka on edellisvuotisella tasolla. Laskutus seuraa viiveellä verkostoon pumpattua vesimäärää mm. vesimittarien luennasta ja laskutusrytmistä johtuen.

Jätevesiä käsiteltiin raportointikaudella yhteensä 94,2 milj. m³. Jätevesimäärän vuosiennuste on 139,5 milj. m³, 2,5 % talousarviota enemmän. Ennusteen tarkkuuteen vaikuttaa merkittävästi loppuvuonna toteutuvat sademäärät. Raportointikaudella ei ollut laitoshitukia.

Raportointikaudella HSY:n asiakaskiinteistöillä tehtiin 5,3 milj. astiatyhjennystä ja kuljetettiin 217 900 tonnia jätteitä. Vuosiennusteen mukaan astiatyhjennyksiä tehdään 7,9 milj. kappaletta ja kuljetettu jätemäärä 258 100 tonnia toteutuu hieman talousarviota suurempana (0,4 %).

Vantaan Energian jätevoimalaan toimitettiin energiahyödynnettävää jätettä yhteensä 140 000 tonnia. Vuosiennusteen mukaan voimalaan toimitetaan yhteensä 222 700 tonnia jätteitä, joka jää talousarviossa ennakoitua pienemmäksi (-1,9 %). Vuosiennuste on kuitenkin suuntaa-antava, koska paalutun jätteen kokonaismäärää ja toimitusrytmiä voimalaan ei ole tarkasti tiedossa. Määriin ei sisälly tytäryhtiö Uudenmaan Woima Oy:n osuutta.

Ämmässuon jätteenkäsittelykeskuksessa vastaanotettiin jätteitä yhteensä 210 800 tonnia. Vuonna 2016 voimaan tullut orgaanisen jätteen kaatopaikkakielto on vähentänyt loppusijoitettavaa jätemäärää merkittävästi. Ämmässuolle ennustetaan vastaanotettavan yhteensä noin 309 000 tonnia jätteitä, joka on lähes 23 % talousarviossa ennakoitua enemmän. Kasvu aiheutuu kaatopaikan rakenteissa hyödynnettävistä rakennusjätteistä sekä maa-aineksista, joita on vastaanotettu odotettua enemmän.

Sorttiasemien asiakasmäärän arvioidaan olevan noin 360 000 asiakasta vuoden aikana. Tammi-elokuun asiakasmäärät ovat kasvaneet noin 13 % edellisvuodesta, lähinnä Ruskeasannan Sorttiaseman avaamisesta johtuen.

Pääkaupunkiseudun ilmanlaatua mitattiin seitsemällä pysyvällä ja neljällä siirrettävällä mittausasemalla, joilla seurataan tärkeimpien kaupunki-ilman epäpuhtauksien pitoisuuksia. Ilmanlaatatiedot esitetään reaaliaikaisesti HSY:n verkkosivuilla ja ilmanlaatuportaalissa. Keväällä otettiin käyttöön uusi ilmanlaadun supermittausasema Helsingin Mäkelänkadulla. Mittausasemalla selvitetään erikoismitausten avulla liikenteen päästöjen vaikutusta kaupunki-ilman koostumukseen tarkemmin kuin missään muualla pääkaupunkiseudulla tai Suomen kaupungeissa.

Tuloskehitys

Tammi-elokuussa toimintatuottoja kertyi 297,8 milj. euroa. Vuosiennusteen mukaan tuottoja kertyy 412,2 milj. euroa. Luvut sisältävät Ekokemin osakkeiden myyntivoiton 60,2 milj. euroa. Ilman Ekokemin myyntivoittoa toimintatuottojen ennustetaan olevan 352,0 milj. euroa, mikä on 2,1 milj. talousarviota enemmän. Vesihuollon käyttö- ja perusmaksut jäivät budjetoitua pienemmiksi, mutta vilkkaana jatkuneesta rakentamisesta johtuen liittymismaksut ylittivät talousarvion. Jätehuollon myyntituotot ylittivät talousarvion niukasti lähinnä ennakoitua suuremmasta pilaantuneiden maiden käsittelymäärästä sekä sorttiaseman kasvaneista asiakasmääristä johtuen.

Toimintakulut olivat raportointijaksolla 115,0 milj. euroa. Vuosiennusteessa toimintakulut ovat 178,2 milj. euroa eli jäävät 3,8 milj. talousarviota pienemmiksi. Vesihuollossa maankäsittelyn tehostamistimet alentavat maanrakentamisen kustannuksia. Multatuotannon arvioitua pienempi volyyymi vähentää kuljetusmaksuja. Sähkön matala hintataso alentaa energiakustannuksia. Lisäksi mm. Pitkäkoscassa raakaveden lämmön talteenotto on vähentänyt ulkopuolisen lämmönoston tarvetta. Jätehuollossa säästöjä syntyy jätevoimalan tuhkan käsittelymaksuista, jätevesimaksuista ja asiantuntijapalveluista.

Nettorahoituskulut olivat 43,8 milj. euroa. Rahoituskulut toteutunevat talousarviota pienempinä ulkopuolisen lainarahoituksen tarpeen jäädessä loppuvuonna talousarviossa ennakoitua vähemmäksi.

Poistot olivat 62,7 milj. euroa. Vuositasolla ne toteutunevat suunnilleen talousarvion mukaisina.

Vuosiennusteen mukaan tilikauden ylijäämä on 73,7 milj. euroa. Ilman Ekokemin osakkeiden myyntivoittoa ylijäämä on 13,5 milj. euroa, mikä on 6,0 milj. euroa talousarviota parempi.

Investoinnit

Tammi-elokuun investoinnit olivat yhteensä 93,1 milj. euroa. Tästä valtaosa, 87,5 milj. euroa oli vesihuollon verkostohankkeisiin painottuvia investointeja. Laitosinvestoinneista merkittävimmän, Bloominmäen jätevedenpuhdistamon työt ovat kokonaisuutena edenneet hankesuunnitelman mukaisesti. Vuosiennusteen mukaan investoinnit toteutunevat 161,7 milj. euron suuruisina, kun talousarviossa niihin varauduttiin 170,7 milj. eurolla. Vesihuollossa kaupunkilähtöiset verkostoinvestoinnit ylittivät 3,6 milj. eurolla, mutta vedenjakelun investoinnit jäävät 8,6 milj. euroa talousarviota pienemmiksi mm. Hiekkaharjun vesitornin ja viemäröinnissä Kivistön runkolinjan toteutuksen siirtymisestä tuleville vuosille. Jätehuollossa investoinnit jäävät 2,5 milj. euroa talousarviosta. Jorvaksen Sortti-aseman pohjarakennustyöt toteutuvat hieman ennakoitua edullisemmin ja osa kustannuksista siirtyy vuodelle 2017. Ämmäsuolla kaatopaikan pinnan viimeistelyrakenteiden toteuttamista on lykätty painumisen takia.

Rahoitus ja vastuusitoumukset

Lainakanta oli katsauskauden päättyessä 1 443,9 milj. euroa, josta jäsenkuntien perustamislainoja oli 1 188,0 milj. euroa, pitkäaikaisia rahoituslaitoslainoja 215,9 milj. euroa ja lyhytaikaista maksuvalmiusluottoa 40,0 milj. euroa. Raportointikaudella nostettiin uutta pitkäaikaista lainaa 30,0 milj. euroa. Ekokemin osakkeiden myynnistä saadut tulot vähentävät loppuvuonna tarvetta ulkopuoliselle lainarahoitukselle. Omavaraisuusaste raportointikauden lopussa oli 27,4 %.

Henkilöstö

Raportointikaudella toteutunut henkilöstömäärä henkilötyövuosina oli keskimäärin 767,6 htv, josta vesihuollossa 438,2 htv, jätehuollossa 126,1 htv, seutu- ja ympäristötiedossa 33,2 htv, tukipalveluissa 61,8 htv, asiakaspalvelussa 32,2 htv sekä johdon, ohjauksen ja kehittämisen yksiköissä 75,1 htv. Koko vuoden keskimääräiseksi henkilöstömääräksi ennustetaan noin 761 htv, kun henkilöstösuunnitelmassa suunniteltu taso on 768,5 htv.

Toiminnan riskit ja tulevaisuuden näkymät

Vahinkoriskit

HSY:n toimintaan, erityisesti vesihuollon toimialaan, liittyy poikkeuksellisen suuri vahinkoriski. Putkistoissa paineistettuna virtaava vesi sekä jätevesi muodostavat erityisen riskin kosteusvaurioille tai

biologiselle päästölle verkoston rikkoontuessa. Lisäksi paineenalaisena virtaava vesi voi putken rikkoontuessa aiheuttaa mekaanisesti vaurioita. Viemärin tukkeutuminen tai pumppaamon toimintahäiriö voi aiheuttaa jäteveden virtaamisen maastoon tai vesistöön (viemärylivuoto). Vastaavasti puhdistamolla tapahtuvassa häiriö- tai vikaantumistilanteessa puhdistamatonta tai vajaasti puhdistettua jätevettä joudutaan laskemaan purkuvesistöön (puhdistamoylivuoto).

Vesihuoltolaitostoimintaan liittyviä riskejä ei ole mahdollista kokonaan eliminoida, toiminnassa keskitytään vahinkotapahtumien määrän ja niiden seurausten minimointiin. Riskien vähentäminen huomioidaan suunnitteluvaiheesta alkaen: putkiverkot toteutetaan siten, että mahdollinen vuoto ohjautuu ensisijaisesti maastoon tai vesistöön rakennetun tilan sijasta, kriittiset kohdat vahvistetaan, erityisen arassa tai riskialttiissa ympäristössä putket varustetaan suojarakenteilla ja putkistojen reittejä suunniteltaessa otetaan huomioon muu infrastruktuuri. Verkkojen kunnan seuranta erilaisin menetelmin ja saneeraustoimenpiteiden oikea kohdentaminen estää osaltaan verkon osien ikääntymisestä aiheutuvia riskejä.

Toiminnalliset riskit

Merkittäviä toiminnallisia riskejä ovat eräät henkilöstöriskit, mm. avainresurssien pitkät poissaolot kriittisissä toiminnoissa. Joissakin tehtävissä henkilöstön saatavuutta heikentää työvoiman niukka tarjonta ja kilpailu yksityisen sektorin kanssa. Hiljaisen tiedon ja osaamisen siirto uusille työntekijöille on haasteellista. Henkilövahinkojen osalta erityisesti kaivantotyöt ovat riskialtis alue.

Henkilöstöriskejä vähennetään mm. varmistamalla resurssien riittävyys päivittäiseen toimintaan ja kehittämiseen siten, että resurssit vastaavat tarvetta ja suunnitelmia. Lisäksi riskejä vähentävät ammattitaitoinen johtaminen, muutosten hallitut läpiviennit, henkilöstön suunnitelmallinen osaamisen kehittäminen sekä palkkatason ja muiden työsuhte-etujen pitäminen asianmukaisella tasolla. Työturvallisuuteen kiinnitetään erityistä huomiota tapaturmien estämiseksi.

Riskikartoituksessa esille nousivat myös tietojärjestelmiin liittyvät riskit, merkittävimpinä yhdestä järjestelmätoimittajasta täysin riippuvat tietojärjestelmät ja/tai hyvin ohuet resurssit toimittajan tai oman organisaation palveluksessa. Muita riskejä ovat mm. IT-laitteiden, -järjestelmien ja yhteyksien ajoittaiset toimintahäiriöt. Riskejä voidaan vähentää välttämällä räätälöityjä järjestelmiä, varaamalla riittävästi IT-resursseja järjestelmien ylläpitoon ja kehittämiseen sekä minimoimalla sopimuksin henkilöriskejä toimittajilla.

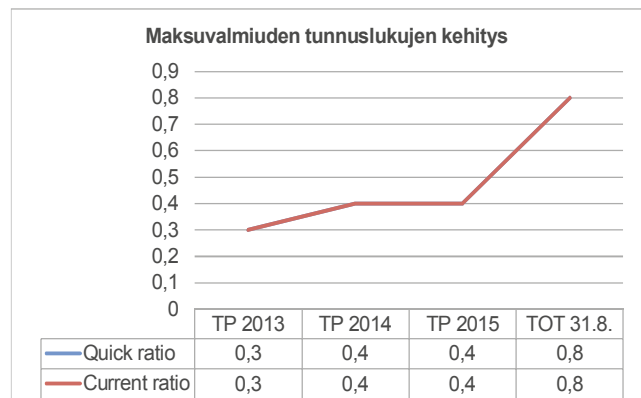
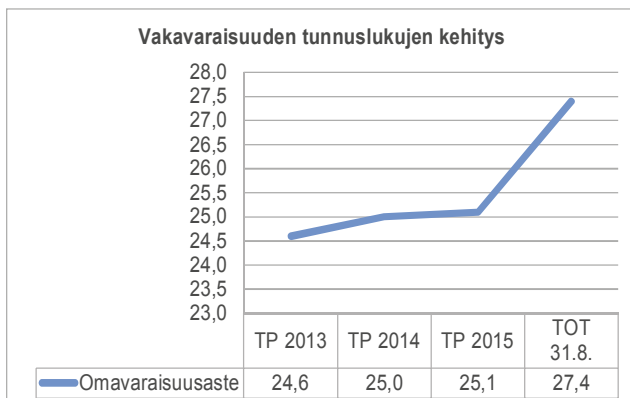
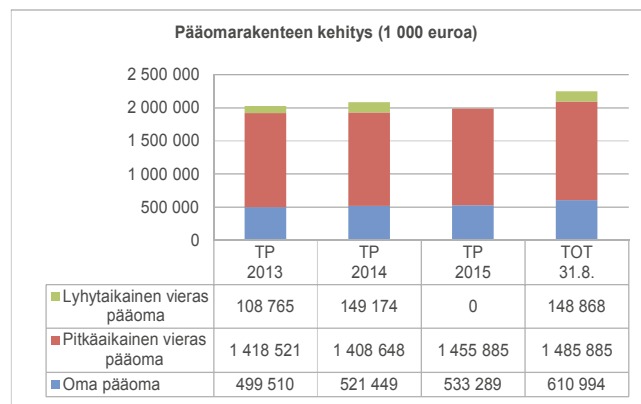
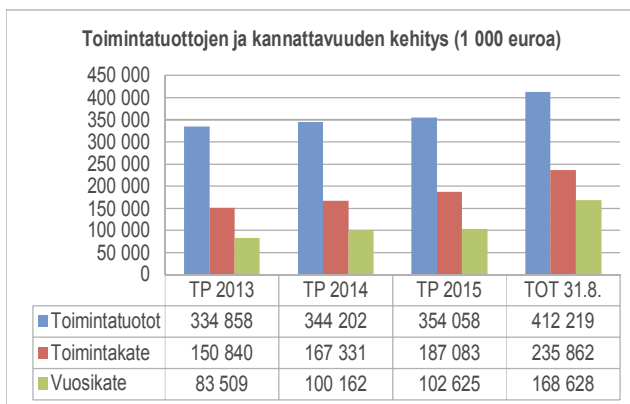
Taloudelliset riskit

Taloudelliset riskit liittyvät mm. taloudellisten suhdanteiden vaihteluun, joissa tapahtuvat muutokset heijastuvat HSY:n tuloihin erityisesti jätehuollon toimialalla. Lainasalkussa tai korkojohdannaisissa on olemassa korkoriski, jota vähennetään noudattamalla varovaista korkosuojauspolitiikkaa. Muita riskejä sisältyy sekä myyntilaskutukseen sekä ostolaskujen käsittely- ja maksuprosessin toimintaan.

TULOSLASKELMA (1 000 euroa)	ENN 2016	TA 2016	EROTUS ENN-TA	TP 2015	TOT 31.8.2016	TOT 31.8.2015
Myyntituotot	343 191	341 584	1 607	345 251	231 677	224 971
Maksutuotot	267	217	50	266	160	138
Kuntaosuudet	4 142	4 142	0	4 054	2 761	2 703
Tuet ja avustukset	555	732	-178	858	274	502
Vuokratuotot	2 268	2 238	30	2 278	1 468	1 590
Muut toimintatuotot	61 796	1 033	60 763	1 352	61 505	623
Toimintatuotot	412 219	349 946	62 272	354 058	297 844	230 528
Valmistus omaan käyttöön	1 885	1 870	15	1 933	1 180	1 206
Henkilöstökulut	-43 112	-43 050	-62	-43 230	-29 160	-28 394
Palvelujen ostot	-96 963	-98 966	2 002	-100 319	-62 302	-65 194
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-26 613	-28 365	1 751	-27 052	-16 510	-17 772
Vuokrakulut	-8 244	-8 642	398	-7 572	-5 129	-4 879
Muut toimintakulut	-3 309	-3 004	-305	-8 910	-1 910	-1 727
Toimintakulut	-178 242	-182 026	3 784	-187 083	-115 012	-117 966
Toimintakate	235 862	169 790	66 071	168 908	184 013	113 768
Rahoitustuotot ja -kulut	-67 234	-67 349	115	-66 283	-43 770	-43 787
Vuosikate	168 628	102 442	66 186	102 625	140 243	69 981
Poistot ja arvonalentumiset	-94 687	-95 015	328	-90 609	-62 737	-59 957
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	73 941	7 427	66 515	12 016	77 506	10 024
Poistoeron muutokset	614	614	0	614	410	410
Varausten muutokset	0	0	0	0	0	0
Rahastojen muutokset	0	0	0	0	0	0
Tuloverot	-813	-497	-316	-791	-209	-61
Tilikauden yli-/alijäämä	73 742	7 544	66 198	11 840	77 706	10 373

RAHOITUSLASKELMA (1 000 euroa)	TOT 31.8.2016	TP 2015
Vuosikate	140 243	102 625
Satunnaiset erät	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	0	3 866
Investointimenot	-93 143	-141 749
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	788
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	47 100	-34 469
Antolainauksen muutokset	0	0
Lainakannan muutokset	10 072	8 783
Oman pääoman muutokset	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	7 230	22 403
Rahoituksen rahavirta	17 302	31 186
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 1.1.	7 052	10 335
Rahavarat 31.8./31.12.	71 454	7 052

TASE (1 000 euroa)	TOT 31.8.2016	TP 2015	TOT 31.8.2016	TP 2015
Vastaavaa			Vastattavaa	
Aineettomat hyödykkeet	5 793	5 658	Peruspääoma	505 000
Aineelliset hyödykkeet	1 942 017	1 911 736	Arvonkorotusrahasto	0
Sijoitukset	186 564	186 564	Muut omat rahastot	0
Pysyvät vastaavat yhteensä	2 134 374	2 103 957	Muu oma pääoma	2 570
Vaihto-omaisuus	1 403	1 342	Ed. tilikausien yli-/alijäämä	25 718
Saamiset	43 848	38 069	Tilikauden yli-/alijäämä	77 706
Rahoitusarvopaperit	0	0	Oma pääoma yhteensä	610 994
Rahat ja pankkisaamiset	71 454	7 052	Poistoero	5 332
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	116 705	46 464	Vapaaehtoiset varaukset	0
			Pakolliset varaukset	29 695
			Pitkäaikainen vieras pääoma	1 485 885
			Lyhytaikainen vieras pääoma	148 868
			Vieras pääoma yhteensä	1 634 753
Vastaavaa yhteensä	2 251 079	2 150 421	Vastattavaa yhteensä	2 251 079
				2 150 421

TOIMINNAN VOLYYMI JA KANNATTAVUUS		ENN 2016	TP 2015
Toimintatuotot/Toimintakulut	%	231,3	191,2
Toimintatuotot ilman kuntaosuuksia	%	82,2	98,9
Vuosikate/Poistot	%	178,1	113,3
VAKAVARAISUUS		TOT 31.8.2016	TP 2015
Omavaraisuusaste	%	27,4	25,1
Suhteellinen velkaantuneisuus	%	-	446,7
Lainakanta	1 000 €	1 443 914	1 433 842
Investointien tulorahoitus	%	150,6	57,7
MAKSUVALMIUS		TOT 31.8.2016	TP 2015
Quick ratio		0,8	0,4
Current ratio		0,8	0,4
Kassan riittävyys	pv	279,5	6,0

TULOSLASKELMA, VESIHUOLTO (1 000 euroa)	ENN 2016	TA 2016	EROTUS ENN-TA	TP 2015	TOT 31.8.2016	TOT 31.8.2015
Myyntituotot	242 604	241 269	1 335	238 179	161 850	155 189
Maksutuotot	0	0	0	0	0	0
Kuntaosuudet	0	0	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	169	149	20	296	134	187
Vuokratuotot	1 257	1 257	0	1 160	837	889
Muut toimintatuotot	763	462	301	515	656	358
Toimintatuotot	244 793	243 137	1 656	240 150	163 478	156 623
Valmistus omaan käyttöön	1 885	1 870	15	1 933	1 180	1 206
Henkilöstökulut	-24 481	-24 769	289	-24 645	-16 556	-16 191
Palvelujen ostot	-33 875	-35 331	1 457	-32 297	-21 301	-21 049
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-24 364	-25 981	1 617	-24 414	-15 138	-16 104
Vuokratulot	-6 704	-6 928	224	-6 237	-4 262	-3 982
Muut toimintakulut	-2 252	-2 247	-5	-6 898	-1 349	-1 005
Toimintakulut	-91 676	-95 256	3 581	-94 492	-58 605	-58 331
Toimintakate	155 003	149 751	5 252	147 591	106 053	99 499
Rahoitustuotot ja -kulut	-63 733	-64 833	1 100	-63 143	-42 118	-42 105
Vuosikate	91 270	84 918	6 352	84 448	63 935	57 394
Poistot ja arvonalentumiset	-78 185	-78 185	0	-73 720	-51 806	-48 647
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	13 085	6 733	6 352	10 728	12 129	8 746
Poistoeron muutokset	0	0	0	0	0	0
Varausten muutokset	0	0	0	0	0	0
Rahastojen muutokset	0	0	0	0	0	0
Tuloverot	-813	-497	-316	-791	-209	-61
Tilikauden yli-/alijäämä	12 272	6 236	6 035	9 937	11 920	8 686

TULOSLASKELMA, JÄTEHUOLTO (1 000 euroa)	ENN 2016	TA 2016	EROTUS ENN-TA	TP 2015	TOT 31.8.2016	TOT 31.8.2015
Myyntituotot	102 289	102 080	209	108 258	70 418	70 630
Maksutuotot	267	217	50	266	160	138
Kuntaosuudet	0	0	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	212	121	90	370	66	174
Vuokratuotot	1 011	981	30	1 138	656	712
Muut toimintatuotot	560	571	-11	606	343	214
Toimintatuotot	104 339	103 970	369	110 637	71 642	71 868
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Henkilöstökulut	-6 872	-6 882	11	-7 310	-4 859	-4 795
Palvelujen ostot	-74 763	-75 035	272	-78 595	-48 991	-51 898
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 808	-1 883	75	-2 194	-1 180	-1 414
Vuokrakulut	-585	-719	134	-519	-292	-339
Muut toimintakulut	-984	-697	-287	-1 982	-526	-699
Toimintakulut	-85 012	-85 216	205	-90 600	-55 849	-59 145
Toimintakate	19 327	18 754	573	20 037	15 793	12 723
Rahoitustuotot ja -kulut	-3 500	-3 016	-485	-4 297	-2 353	-2 838
Vuosikate	15 827	15 738	89	15 740	13 440	9 885
Poistot ja arvonalentumiset	-15 104	-15 289	185	-15 665	-10 051	-10 520
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	723	449	274	75	3 389	-635
Poistoeron muutokset	614	614	0	614	410	410
Varausten muutokset	0	0	0	0	0	0
Rahastojen muutokset	0	0	0	0	0	0
Tuloverot	0	0	0	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	1 337	1 063	274	689	3 798	-225

TULOSLASKELMA, SEUTU- JA YMPÄRISTÖTIETO (1 000 euroa)	ENN 2016	TA 2016	EROTUS ENN-TA	TP 2015	TOT 31.8.2016	TOT 31.8.2015
Myyntituotot	827	789	38	771	523	482
Maksutuotot	0	0	0	0	0	0
Kuntaosuudet	3 734	3 734	0	3 646	2 489	2 431
Tuet ja avustukset	59	314	-255	146	23	97
Vuokratuotot	0	0	0	0	0	0
Muut toimintatuotot	0	0	0	0	0	0
Toimintatuotot	4 620	4 837	-217	4 563	3 035	3 010
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0
Henkilöstökulut	-2 199	-2 338	139	-2 153	-1 474	-1 402
Palvelujen ostot	-1 965	-2 213	248	-1 884	-1 135	-1 137
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-126	-133	7	-146	-61	-78
Vuokrakulut	-141	-152	11	-121	-83	-82
Muut toimintakulut	-13	-12	-1	-5	-4	-5
Toimintakulut	-4 443	-4 848	404	-4 309	-2 757	-2 704
Toimintakate	177	-11	188	253	279	305
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	0	0	0	0
Vuosikate	177	-11	188	253	279	305
Poistot ja arvonalentumiset	-245	-245	0	-223	-152	-147
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-68	-256	188	30	127	158
Poistoeron muutokset	0	0	0	0	0	0
Varausten muutokset	0	0	0	0	0	0
Rahastojen muutokset	0	0	0	0	0	0
Tuloverot	0	0	0	0	0	0
Tilikauden yli-/alijäämä	-68	-256	188	30	127	158

Analyysi tunnusluvuista ja ennusteesta

Toiminnan volyymi ja kannattavuus

Toimintatuottoja ennustetaan kertyvän 412,2 milj. euroa vuonna 2016, mikä on selvästi talousarviota parempi (17,8 %) johtuen Ekokemin osakkeiden 60,2 mil. euron myyntivoitosta. Ilman Ekokemin myyntivoittoa toimintatuottojen ennustetaan olevan 352,0 milj. euroa, mikä on hieman talousarviota parempi (0,6 %), mutta vähemmän edelliseen vuoteen nähden (-0,6 %).

Toimintakulujen ennustetaan laskevan 4,7 % vuodesta 2015 ollen 178,2 milj. euroa. Toimintakulujen ennustetaan jäävän 3,8 milj. euroa talousarviota pienemmäksi. Suurin yksittäinen kuluerä on palvelujen ostot, joiden ennustetaan vuonna 2016 olevan 23,5 % toimintatuotoista. Tulosta rasittaa suuret rahoituskulut.

Vuosikatteen ennustetaan paranevan vuodesta 2015 ollen 168,6 milj. euroa. Talousarviossa on varauduttu 102,4 milj. euron vuosikatteeseen. Ennusteen mukainen vuosikate on hyvä, sillä se kattaa poistoista 178,1 %.

Tilikauden tuloksen rahoituserien ja poistojen jälkeen ennustetaan kasvavan 61,9 milj. euroa vuodesta 2015 sisältäen Ekokemin osakkeiden myyntivoiton 60,2 milj. euroa. Talousarvion mukainen ylijäämä on 7,5 milj. euroa.

Vakavaraisuus

Omavaraisuusaste raportointikauden lopussa oli tyydyttävä. Pääomarakenne on vahvasti vieraan pääoman painotteinen.

Lainakanta oli katsauskauden päättyessä 1 443,9 milj. euroa, josta jäsenkuntien perustamislainoja oli 1 188,0 milj. euroa, pitkäaikaisia rahoituslaitoslainoja 215,9 milj. euroa ja lyhytaikaista maksuvalmiusluottoa 40,0 milj. euroa. Raportointikaudella nostettiin uutta pitkäaikaista lainaa 30,0 milj. euroa.

Maksuvalmius

Maksuvalmius oli raportointikauden lopussa tyydyttävä quick ratio -tunnusluvulla mitattuna.

Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy

Toimitusjohtaja	Riitta Konkola	Helsingin kaupungin omistusosuus: 42 %
Hallituksen puheenjohtaja	Henri Kuitunen	
Hallituksen jäsen	Elina Lehto-Häggroth	
Hallituksen jäsen	Martti Lipponen	
Hallituksen jäsen	Kalevi Ekman	
Hallituksen jäsen	Sampo Suihko	
Hallituksen jäsen	Tuula Saxholm	
Hallituksen jäsen	Ritva Viljanen	
Hallituksen jäsen	Jarno Varteva	
Hallituksen jäsen	Jemi Heinilä	
Tilintarkastaja	Leif-Erik Forsberg, JHTT, KHT, KPMG Julkishallinnon palvelut Oy	

Yhtiön toimiala

Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy:n toimialana on ylläpitää ammattikorkeakoulua ja harjoittaa ammattikorkeakoulun koulutusaloihin liittyvää koulutus- ja muuta toimintaa.

Toiminta ja merkittävimmät tapahtumat raportointikaudella

Metropolian strategisten tavoitteiden toteutumiseksi käynnissä ovat seuraavat toimenpideohjelmat:

Joustavien opintopolkujen toteuttaminen

Metropolian, Haaga-Helian ja Laurean yhteiset kesäopinnot, Professional Summer School, toteutettiin ja siihen osallistui yhteensä 31 opiskelijaa Metropolia- ja Haaga-Helian alueelta. Yhteistyössä on käynnistetty myös opiskelijaliikkuvuuden vauhdittamista tukevat toimenpiteet.

Metropolia toteuttaa opetus- ja kulttuuriministeriön erillisrahoituksella SIMHE-Metropolia palvelut (Supporting Immigrants in Higher Education in Finland), joiden tavoitteena on tunnistaa turvapaikanhakijoiden ja maahanmuuttajien osaaminen ja ohjata heitä tarkoituksenmukaisille koulutus- ja urapoluille. Lisäksi hankkeen pyrkimyksenä on luoda malli, jolla vastaavaa toimintaa voitaisiin käynnistää myös muiden korkeakoulujen toimesta.

TKI-toiminnan uudistaminen ja integrointi opetukseen

Metropolian TKI-toiminta perustuu painoaloihin liittyviin osaamiskeskittymiin. Ensimmäinen monialainen osaamiskeskittymä on syntynyt Älykkäämpi liikkuminen -ilmiön ympärille. Toinen osaamiskeskittymä on perustettu vastaamaan hyvinvointi- ja terveysalan tulevaisuuden haasteisiin. Metropolian hyvä menestys mm. suurten kaupunkiseutujen kestävä kehitystä tukevassa 6Aika-haussa osoitti, että Metropolian TKI-osaamiselle on kysyntää ja tarvetta. Ulkopuolisen TKI-rahoituksen toteuma on jäljessä tavoitteesta. Toteutunut ulkopuolinen rahoitus elokuun loppuun mennessä on 1,7 miljoonaa euroa, joka on noin 40 prosenttia tavoitteesta. Ulkopuolisen rahoituksen ennuste vuodelle 2016 on elokuun loppuun mennessä saatujen rahoituspäätösten mukaan 3,7 miljoonaa euroa, mutta tästä arvioidaan toteutuvan

kirjanpidollisesti n. 3 M€ Metropolia, Haaga-Helia ja Laurea valmistelevat yhteisen yksikön perustamista kansainvälisen TKI-rahoituksen lisäämiseksi.

Metropolian Master'sien (YAMK) vahvistaminen

Metropolia laajentaa ja vahvistaa YAMK-koulutuksen tarjontaansa. Vuonna 2017 on tarjolla 685 ylemmän ammattikorkeakoulututkintoon johtavaa aloituspaikkaa. Silloin alkavat uusina ohjelmina Muotoilu, Ajoneuvotekniikka sekä Vanhustyö - Human Ageing and Services. Metropolian Master's-ohjelmat otta- vat laajemmin käyttöön avoimen YAMK-väylän. Sille luodaan Metropolia-tasoisia käytänteitä mm. Haaga-Helian ja Laurea mallit huomioon ottaen Metropolian, Haaga-Helian ja Laurea yhteistyö ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavassa koulutuksessa tulee lisääntymään. Osaamisprofiilit on tarkis- tettu mm. aloituspaikkaesityksiä viimeisteltäessä. Metropolian tuottama Master's Summer School -tar- jonta on avoinna myös näiden kumppanikorkeakoulujen opiskelijoille.

Metropolian osaamisen tuotteistaminen liiketoiminnaksi

Metropolia valmistelee yhteistyössä Haaga-Helian ja Laurea kanssa yhteisen yhtiön perustamista kou- lutusvientiin. Metropolian liiketoiminnan tulostavoitteena on 3,5 miljoonaa euron tulot vuonna 2016. Elo- kuun loppuun mennessä tuloja on yhteensä 2,3 miljoonaa euroa. Ennusteen mukaisesti tulostavoitteet tullaan saavuttamaan. Liiketoiminnan koulutusten asiakaspalautteet ovat pääsääntöisesti kiitettävällä tasolla (asteikko 4 - 5). Asiakaspalvelu koettiin vaivattomana keskiarvolla 4.5, ja koulutus on vastannut odotuksia keskiarvolla 4.2.

Avoimen ammattikorkeakoulutoiminnalle on asetettu 19 000 opintopisteen tavoite. Metropolia on solmi- nut Omnian, Stadin ammattiopiston ja Varian kanssa yhteistyösopimukset, joilla laajennetaan 2.asteen ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden opintomahdollisuuksia Metropolia-ssa.

Toimintakulttuurin uudistaminen

Metropolia on valmistautunut kansainväliseen laatujärjestelmän auditointiin, joka toteutuu 8.-10.11.2016. Metropolia järjestää kattavaa sisäistä henkilöstökoulutusta toimintakulttuurin uudistamiseksi. Tässä ovat merkittävässä roolissa myös Metropolian uusi kampusrakenne sekä digitalisaation hyödyntäminen.

Yhteiskunnallinen vaikuttaminen ja strateginen verkostoituminen

Metropolia on toiminut aktiivisena vaikuttajana erityisesti korkeakoulupolitiikassa. Metropolia on valmis- tellut yhdessä viiden muun eurooppalaisen ammattikorkeakoulun ja yliopiston kanssa European Con- sortiumin perustamista. Lisäksi on jatkettu systemaattisen yrityskumppanuusmallin kehittämistä, johon liittyen ensimmäiset kumppanuussopimukset on tehty. Metropolian ja Aalto-yliopiston strategiseen kump- panuuteen perustuvaa yhteistyötä on toteutettu erityisesti Arabia-kampuksen, insinööriopiskelijoiden yh- teisten opintojen suunnittelun ja TKI-työhön liittyen. Yhteiskunnallisesti Metropolia on vaikuttanut positii- visesti ja saanut sekä paljon myönteistä huomiota että kokonaan uusia verkostoja, kun se perusti alku- vuodesta OKM:n hankerahoituksella maahanmuuttajien ja pakolaisten korkeakouluosaamiseen liittyvän SIMHE-arviointikeskuksen. Hanke on edennyt erittäin tehokkaasti ja sopinut yritysyhteistyön käynnistä- misestä mm. Helsingin kaupunkamarin kanssa.

Prosessien yhdenmukaistaminen sähköistämällä

Metropolian osaaminen korkeakoulujen tietojärjestelmien kehittämisessä on merkittävää ja tun- nustettua. Tästä osoituksena on mm. PEPPI-konsortio, jonka piirissä on jo 62 % maan kaikista

korkeakouluopiskelijoista. Metropolia toteutti myös kevään sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan yhteisha-kuun liittyvän sähköisen esivalintakoejärjestelmän onnistuneesti.

Kampussuunnitelmien toteuttaminen

Metropolia keskittää toimintansa vuosien 2017 - 2019 aikana 20 toimipisteestä neljälle kampukselle: Arabia, Leppävaara, Myllypuro ja Myyrmäki. Vuoden 2016 toimintasuunnitelman keskiössä on rakennus-hankkeiden edistäminen ja käyttäjävaatimusten vieminen suunnitteluun. Tämän lisäksi kehitetään kiin-teistöhallintaa, oppimisympäristöjä ja sisäisiä toimintamuotoja kampusuudistusta varten. Kaikki hankkeet ovat edenneet aikataulun ja suunnitelmien mukaisesti.

Tuloskehitys

Metropolian liikevaihto ja muut toimintatuotot olivat yhteensä 65,6 milj. euroa (1.1–31.8.2016). Liikevaihto ja muut tuotot vähenivät edellisestä vuodesta - 2,7 prosenttia ja toteutuivat - 0,1 prosenttia budjetoitua pienempinä. Liikevaihdon pieneneminen edellisestä vuodesta johtuu perusrahoituksen vähenemisestä.

Toimintakulut olivat yhteensä 64,8 milj. euroa, ja olivat edellisen vuoden vastaavaa ajankohtaa - 1,6 pro-senttia pienemmät. Toimintakulut toteutuivat 0,9 prosenttia budjetoitua suurempina.

Metropolian tulos 30.6. oli 1,0 milj. euroa tappiollinen.

Metropolian budjetti ei 31.8.2016 toteuman perusteella toteudu, vaan se arvioidaan tappiolliseksi n. 1,2 milj. euroa. Metropolian budjetoitu tulos oli 0,4 miljoonaa euroa. Sijoitusten tuotot (korot ja arvon muu-tos) olivat 0,5 miljoonaa euroa. Tulos ei toteudu budjetoidun mukaisena, sillä yt-neuvottelujen perusteel-la tehty säästösuunnitelma ei ole toteutunut suunnitellun mukaisena ja osa toteutetuista toimenpiteistä näkyy tuloksessa vasta syksyllä (esim. osa-aikaistetut, tilavuokrien säästöt).

Investoinnit

Suunnitelman mukaisesta investointibudjetista 6,0 milj. eurosta on 31.8.2016 mennessä toteutunut 2,9 milj. euroa eli 48 %. Investoinnit etenevät suunnitellusti, kilpailutuksia on käynnistetty, mutta toteutus pai-nottuu 3. ja 4. kvartaalille.

Rahoitus ja vastuusitoumukset

Metropolian taloudellinen tilanne ja maksuvalmius olivat hyviä tappiollisesta tuloksesta huolimatta.

Henkilöstö

Henkilöstökulut 44,5 milj. euroa toteutuivat 0,8 % budjetoitua suurempina ja vähenivät edellisestä vuo-desta -1,6 prosenttia. Henkilöstökulut olivat 70,1 prosenttia liikevaihdosta.

Päätoimisen henkilöstön määrä oli 1 024. Edellisen vuoden henkilöstöraportin tilastointipäivänä 31.12.2015 henkilöstömäärä oli 1 049, johon verrattuna vähennystä on 25. Rekrytoinnissa noudatetaan maltillisuutta ja kaikkeen rekrytointiin tarvitaan toimitusjohtajan lupa.

Toiminnan riskit ja tulevaisuuden näkymät

Toiminnan riskit

Ammattikorkeakoulujen perusrahoituksen voimakkaat leikkaukset muodostavat suurimman toiminnallisen ja taloudellisen riskin Metropolian toiminnalle. Hallitusohjelmaan ja valtiontalouden kehyspäätöksiin sisältyvä menosäästö ammattikorkeakoulujen valtionrahoituksessa merkitsee Metropolialle arviolta yhteensä 2,5 miljoonan (3 prosentin) liikevaihdon pienennystä vuosittain vuoteen 2019 saakka.

Tämä edellyttää voimakkaita, strategisesti oikein kohdennettuja rakenteellisen kehittämisen toimenpiteitä ja toiminnan tehostamista. Metropolia on useilla kustannuksia säästäväillä toimenpiteillä vuodesta 2012 alkaen vähentänyt henkilöstökuluja ja muita kuluja. Vuoteen 2012 verrattuna henkilöstökuluista säästettiin 10,7 prosenttia, muista kuluista 13,9 % ja tilakuluista 9,1 %. Kulujen pienentäminen jatkuu edelleen vuosina 2016 ja 2017.

Vuoden 2017 alussa uudistuva rahoitusjärjestelmä sisältää varsinaista strategiarahoituksen osuutta 5 %. Nykyistä vastaava rahoitusosuus edellyttää onnistumista mm. strategisissa päätöksissä, toiminnan kehittämisessä ja rakenteiden uudistamisessa. Tutkintotavoitteiden mahdollinen pienentyminen ja sitä kautta tutkintoleikkurin rahoitusta leikkaava merkitys on suuri riskitekijä.

Metropolia on luovutus sopimusten perusteella sitoutunut ulkopuolisten toimijoiden kanssa pitkäaikaisiin vuokrasopimuksiin, jotka aiheuttavat riskitekijöitä rahoituksen ja toiminnan muutostilanteissa. Yhtiön hallituksen päätös ja yhtiökokouksen vahvistama neljälle kampusalueelle keskittymisestä on toiminnallisesti ja taloudellisesti erittäin myönteinen ratkaisu.

Ulkopuolisen rahoituksen kasvattaminen on keskeinen kasvun tavoite. Tämä vaatii tki -toiminnan, koulutuksen ja osaamisen myynnin sekä muun ammattikorkeakoulun liiketoiminnan kasvattamista. Edellä mainittuihin rahoitusriskeihin kiinnitetään erityishuomiota strategisissa päämäärissä ja niiden perusteella tehdyissä toimenpideohjelmassa sekä osaamisalueiden ja yhteisten palvelujen talousarvioissa. Riskienhallinnan keskeisinä tekijöinä ovat lisäksi kassavarojen hajauttamien, varovainen ja vastuullinen sijoittaminen sekä vastuu- ja vahinkovakuutukset.

Tulevaisuuden näkymät

Metropolian valtionrahoituksen merkittävä vähentyminen vuodesta 2012 on ollut haastava tilanne monella tavoin. Metropolian uusi strategia ja uudistuva kampusrakenne tuovat merkittävää myönteistä kehitystä toimintaan.

Metropolian 2020 strategiassa keskitytään laadukkaaseen oppimiseen ja työelämäyhteistyöhön, toimintakulttuurin uudistamiseen kampusratkaisujen ja digitalisaation avulla sekä haetaan kasvua ja vaikuttavuutta tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan sekä liiketoiminnan kautta.

Metropolian kansainvälinen osaaminen ja vaikuttavuus kehittyvät positiivisesti strategisten kumppanuuksien, koulutusviennin ja opiskelija- sekä asiantuntijavaihtojen kautta.

Metropolia tekee tiivistä yhteistyötä alueen korkeakoulujen, elinkeinoelämän ja kolmannen sektorin kanssa. Metropolia kantaa yhteiskunnallista vastuutaan monin tavoin mm. järjestämällä turvapaikanhakijoille osaamisen tunnistamista ja tunnustamista sekä työllistymiseen tähtääviä koulutuspolkuja.

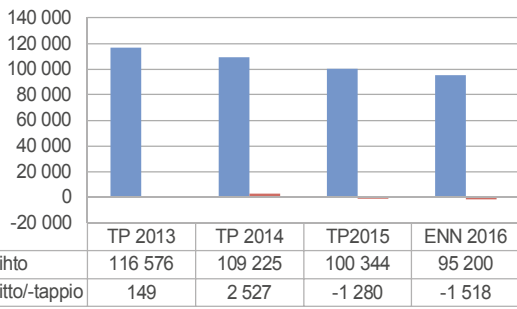
TULOSLASKELMA (1 000 euroa)	ENN 2016	TA 2016	EROTUS ENN-TA	TP 2015	TOT 31.8.2016	TOT 31.8.2015
Liikevaihto	95 200	97 203	-2 003	100 344	63 442	65 440
Muut tuotot	478	350	128	365	368	172
Palveluostot	-1 600	-1 700	100	-1 733	-1 043	-930
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 500	-1 500	0	-1 676	-990	-1 076
Henkilöstökulut	-66 700	-67 053	353	-69 551	-44 463	-45 204
Poistot ja arvonalentumiset	-4 273	-4 500	227	-4 079	-2 848	-2 781
Muut kulut	-23 123	-22 798	-325	-24 949	-15 449	-15 877
Liikevoitto/-tappio	-1 518	2	-1 520	-1 280	-984	-256
Rahoitustuotot	400	400	0	1 793	4	9
Rahoituskulut	0	0	0	-95	-1	-4
Voitto/tappio ennen satunnaiseriä	-1 118	402	-1 520	419	-982	-251
Satunnaiset tuotot	0	0	0	0	0	0
Satunnaiset kulut	0	0	0	0	0	0
Voitto/tappio ennen tilinpäätössiirtoja	-1 118	402	-1 520	419	-982	-251
Poistoeron muutos	0	0	0	0	0	0
Varausten muutos	0	0	0	0	0	0
Rahastojen muutos	0	0	0	0	0	0
Verot	0	0	0	0	0	0
Tilikauden voitto/tappio	-1 118	402	-1 520	419	-982	-251

RAHOITUSLASKELMA (1 000 euroa)	ENN 2016	TP 2015
Liikevoitto	-1 518	-1 280
Poistot	4 273	4 079
Rahoitustuotot ja -kulut	400	1 698
Verot	0	0
Satunnaiset erät	0	0
Muut oikaisut	200	-2 317
Investoinnit	-5 959	-6 182
Varsinaisen toiminnan ja investointien nettokassavirta	-2 604	-4 001
Lainakannan muutokset	0	0
Oman pääoman muutokset	0	4 482
Muut maksuvalmiuden muutokset	0	0
Rahoitustoiminnan nettokassavirta	0	4 482
Kassavarojen muutos	0	0
Kassavarat 1.1.	20 148	19 666
Kassavarat 31.12.	17 544	20 148

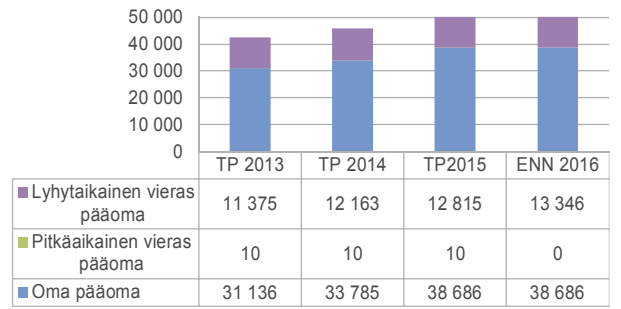

TASE (1 000 euroa)	ENN 2016	TP 2015		ENN 2016	TP 2015
Vastaavaa			Vastattavaa		
Aineettomat hyödykkeet	3 300	3 387	Osakepääoma	4 500	4 500
Aineelliset hyödykkeet	8 700	8 852	Arvonkorotusrahasto	0	0
Sijoitukset	114	113	Muut omat rahastot	4 482	4 482
Pysyvät vastaavat yhteensä	12 114	12 353	Ed. tilikausien voitto/tappio	29 704	29 285
Vaihto-omaisuus	0	0	Tilikauden voitto/tappio	-1 118	419
Saamiset	2 800	2 759	Oma pääoma yhteensä	37 568	38 686
Rahoitusarvopaperit	30 500	30 465	Poistoero	0	0
Rahat ja pankkisaamiset	5 500	5 934	Vapaaehtoiset varaukset	0	0
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	38 800	39 158	Pakolliset varaukset	0	0
			Pitkäaikainen vieras pääoma	0	9
			Lyhytaikainen vieras pääoma	13 346	12 815
			Vieras pääoma yhteensä	13 346	12 825
Vastaavaa yhteensä	50 914	51 511	Vastattavaa yhteensä	50 914	51 511

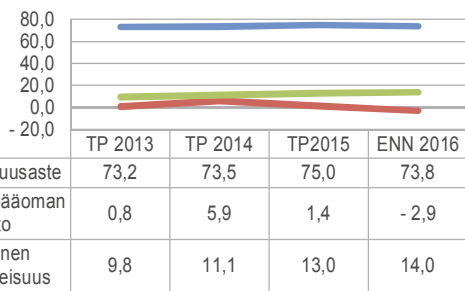
Liikevaihdon ja liikevoiton kehitys (1 000 euroa)

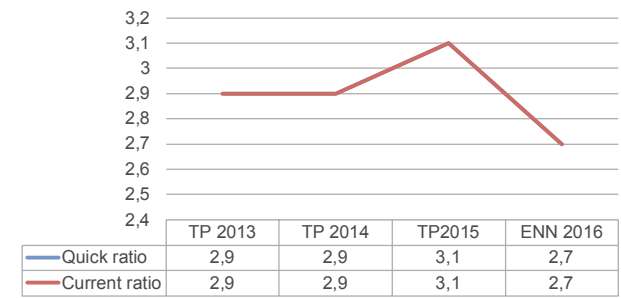
Pääomarakenteen kehitys (1 000 euroa)

Kannattavuuden ja vakavaraisuuden tunnuslukujen kehitys

Maksuvalmiuden tunnuslukujen kehitys

TOIMINNAN VOLYYMI JA KANNATTAVUUS

		ENN 2016	TP 2015
Liikevaihdon muutos	%	-5,1	-8,1
Henkilöstökulut liikevaihdosta	%	69,7	69,1
Investoinnit	1 000 €	6 000	6 182
Liikevoitto	%	-1,6	-1,3
Tilikauden tulos	%	-1,2	0,4
Nettotulos	%	-1,2	0,4
Oman pääoman tuotto	%	-2,9	1,2
Sijoitetun pääoman tuotto	%	-2,9	1,4

VAKAVARAISSUUS

		ENN 2016	TP 2015
Omavaraisuus	%	73,8	75,4
Suhteellinen velkaantuneisuus	%	14,0	12,8

MAKSUVALMIUS

		ENN 2016	TP 2015
Current ratio		2,7	3,1
Quick ratio		2,7	3,1

Analyysi tunnusluvuista ja ennusteesta

Liikevaihto ja kannattavuus

Liikevaihtoa ennustetaan kertyvän 95,2 milj. euroa vuonna 2016, mikä on 5,1 % vähemmän kuin vuonna 2015. Liikevaihdon lasku johtuu pääosin perusrahoituksen vähenemisestä.

Kokonaiskulujen ennustetaan laskevan 4,8 % vuodesta 2015 ollen 97,2 milj. euroa. Suurin yksittäinen kuluerä on henkilöstökulut, joiden ennustetaan vuonna 2016 olevan 69,7 % liikevaihdosta (69,1 % vuonna 2015).

Liiketappion ennustetaan olevan 1,5 milj. euroa (1,3 milj. euroa vuonna 2015). Tilikauden tuloksen ennustetaan olevan 1,1 milj. euroa tappiollinen (v. 2015: 0,4 milj. euroa).

Vakavaraisuus

Omavaraisuuden ennustetaan vuonna 2016 olevan erinomainen ja pysyvän aikaisempien vuosien tasolla. Myös suhteellisen velkaantuneisuuden ennustetaan vuonna 2016 olevan hyvä ja pysyvän aikaisempien vuosien tasolla. Metropolia Ammattikorkeakoulu Oy:llä ei ole ennusteen mukaan tilikauden päättyessä pitkäaikaista lainaa. Tappiopuskureita ennustetaan olevan vuoden 2016 lopussa 38,8 milj. euroa. Liiketoiminnan volyyymiin nähden puskurit ovat 40,8 % liikevaihdosta.

Maksuvalmius

Maksuvalmiuden quick ratio -tunnusluvulla mitattuna ennustetaan olevan hyvä. Likvidejä rahavaroja ennustetaan olevan vuoden 2016 lopussa 5,5 milj. euroa, mikä on 7,3 % vähemmän kuin viime vuonna. Lyhytaikaisia velkoja arvioidaan olevan vuoden 2016 lopussa 13,3 milj. euroa.

Tunnuslukujen laskukaavat

KANNATTAVUUDEN TUNNUSLUVUT

Liikevoitto (%): $100 \times (\text{Liikevoitto} / \text{Kokonaistuotot})$

Tunnusluku kertoo kuinka paljon varsinaisen liiketoiminnan tuotoista on jäljellä ennen rahoituseriä ja veroja.

Viitteelliset ohjearvot:

yli 10 %	Hyvä
5 % - 10 %	Tyydyttävä
alle 5 %	Heikko

Nettotulos (%): $100 \times (\text{Nettotulos}^* / \text{Kokonaistuotot})$
 *) Nettotulos = Tulos - Satunnaiset tuotot ja kulut

Tunnusluku kertoo kuinka paljon varsinaisen liiketoiminnan tuotoista jää jäljelle ennen satunnaisia tuottoja ja kuluja. Nettotuloksen tulee olla positiivinen, jotta toimintaa voidaan pitää kannattavana.

ROE, Oman pääoman tuotto (%): $100 \times (\text{Nettotulos} / \text{Oikaistu oma pääoma})$

ROE mittaa yrityksen kykyä huolehtia omistajien yritykseen sijoittamista pääomista. Tunnusluku kertoo kuinka paljon omalle pääomalle on kertynyt tuottoa tilikauden aikana. Oman pääoman tuottotaso määräytyy omistajien asettamien tuottovaatimusten mukaan, johon oleellisesti vaikuttaa sijoitukseen liittyvä riski.

ROI, Sijoitetun pääoman tuotto (%): $(\text{Nettotulos} + \text{rah.kulut} + \text{verot}) / \text{Sijoitettu pääoma}^*$
 *) Sijoitettu pääoma = Oikaistu oma pääoma + sijoitettu vieras pääoma

ROI mittaa yrityksen suhteellista kannattavuutta eli sitä tuottoa, joka on saatu yritykseen sijoitetulle tai muuta tuottoa vaativalle pääomalle. Tunnusluku kertoo mitä resursseja on tarvittu (eli yrityksen sitomaa pääomaa) tuloksen saamiseksi. Sijoitetun pääoman tuottovaatimus on yleensä alhaisempi kuin oman pääoman tuottovaatimus.

Viitteelliset ohjearvot:

yli 15 %	Erinomainen
10 % - 15 %	Hyvä
6 % - 10 %	Tyydyttävä
3 % - 6 %	Välttävä
alle 3 %	Heikko

Toimintatuotot toimintakuluista (%): $100 \times \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$

Tunnusluku kuvaa maksurahoituksen osuutta toimintamenoista.

Vuosikate poistoista (%): $100 \times \text{Vuosikate/Poistot ja arvonalentumiset}$

Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan kunnan tai kuntayhtymän tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat kunnan tai kuntayhtymän keskimääräistä vuotuista investointitasoa. Investoinneilla tarkoitetaan tällöin poistonalaisten investointien omahankintamenoa, joka saadaan vähentämällä hankintamenosta valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet.

VAKAVARAISUUDEN TUNNUSLUVUT

Omavaraisuus (%): $100 \times (\text{Oikaistu oma pääoma} / (\text{Taseen loppusumma} - \text{Saadut ennakot}))$

Omavaraisuusaste mittaa yrityksen vakavaraisuutta, tappionsietokykyä ja kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäimellä. Luku kertoo kuinka suuri osuus yrityksen varallisuudesta on rahoitettu omalla pääomalla.

Viitteelliset ohjearvot:

yli 40%	Hyvä
20% - 40%	Tyydyttävä
alle 20%	Heikko

Suhteellinen velkaantuneisuus (%): $100 \times [(\text{Oikaistun taseen velat} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Liikevaihto}]$

Suhteellinen velkaantuneisuus mittaa yrityksen velkojen suhdetta toiminnan laajuuteen. Korkea suhteellinen velkaantuneisuus edellyttää yritykseltä hyvää ja vakaata käyttökatetta ja liiketulosta, jotta lainojen hoidosta selvittäään.

Viitteelliset ohjearvot:

alle 40 %	Hyvä
40 % - 80 %	Tyydyttävä
yli 80 %	Heikko

Investointien tulorahoitus (%): $100 \times \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$

Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

MAKSUVALMIUDEN TUNNUSLUVUT

Quick ratio (luku): $\text{Rahoitusomaisuus} / (\text{Lyhytaikaiset velat} - \text{Saadut lyhytaikaiset ennakot})$

Quick ratio mittaa yrityksen mahdollisuutta selviytyä lyhytaikaisista veloistaan nopeasti rahaksi muutettavilla omaisuuserillään (rahoitusomaisuus). Tunnusluku mittaa yrityksen kassavalmiutta ja rahoituspuskurien tilaa. Mikäli yrityksen tulo-rahoitus on runsas, tulee se toimeen myös pienemmällä rahoituspuskurilla.

Viitteelliset ohjearvot:	yli 1	Hyvä
	0,5 - 1	Tyydyttävä
	alle 0,5	Heikko

Current ratio (luku): $(\text{Rahoitusomaisuus} + \text{Vaihto-omaisuus}) / \text{Lyhytaikaiset velat}$

Current ratio tarkasteluperspektiivi on hieman pitempi kuin quick ratioissa, mutta siinä mitataan myös yrityksen kykyä selviytyä lyhytaikaisista veloistaan. Siinä nopeasti rahaksi muutettaviin eriin luetaan mukaan myös yrityksen vaihto-omaisuus.

Viitteelliset ohjearvot:	yli 2	Hyvä
	1 - 2	Tyydyttävä
	alle 1	Heikko

Kassan riittävyys (pv): $365 \text{ pv} \times \text{Rahavarat } 31.12. / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$

Tunnusluku ilmaisee monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa rahavaroilla. Rahavaroihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset. Kassasta maksut kootaan seuraavista tilikauden tuloslaskelman ja rahoituslaskelman eristä.

28.9.2016

Yhteisön nimi: HUS-kuntayhtymä
Ajalta: 1.1.2016 – 31.8.2016
Laatija / pvä: Mäkitalo Merja 22.9.2016

Toiminta ja merkittävimmät tapahtumat raportointikaudella

Merkittävimmät toiminnalliset muutokset

Sairaanhoidollinen palvelutuotanto (euromääräisen vaikutukset on ilmoitettu vuositasona)

Espoon kaupungin Tapiolan ja Samarian terveyskeskusten murtumapoliklinikoiden siirto Hyks Akuutti tulosyksikön Jorvin toimipisteeseen lisää toimintatuottoja ja –kuluja 1,2 milj. euroa. Lisäksi Espoon kaupungin apuvälinetoiminnot ovat siirtymässä loppuvuodesta HYKS Sisätautien ja kuntoutuksen Apuväli- nekeskukseen, vaikutus toimintatuottoihin- ja kuluihin 0,8 milj. euroa.

Helsingin kaupungilta on siirtymässä vanhuspsykiatrian konsultaatiopoliklinikka ja konsultaatioryhmä Hyks psykiatriaan, vaikutus toimintatuottoihin- ja kuluihin 0,5 milj. euroa. Lisäksi Vantaan ja Keravan terveyskeskuspäivystyksen toiminnot siirtyivät vuoden alusta Hyks Akuutin Peijaksen yhteispäivystykseen vaikutus toimintatuottoihin- ja kuluihin 6,2 milj. euroa. Selkäydinvammaisten potilaiden vaativan kuntoutuksen osastohoito kotiutetaan lisäksi ostopalveluista Hyksin Sisätautien ja kuntoutuksen tulosyksikön omaksi toiminnaksi.

Lohjan kaupungin terveyskeskuspäivystystoiminta siirtyi Lohjan sairaanhoitoalueelle 1.9.2015. Palvelu järjestetään Mehiläinen Oy:n toimesta kevääseen 2017 asti. Erikoissairaanhoidon päivystyksen henkilökunta on sairaanhoitoalueen omaa. Muutoksen ”häntien” vaikutus toimintatuottoihin ja –kuluihin 3,5 milj. euroa. Länsi-Uudenmaan sairaanhoitoalueella on vastaavasti alkanut yhteispäivystystoiminta yhteistyössä Raaseporin kanssa 11/2015 alkaen. Vaikutus toimintatuottoihin ja kuluihin 0,4 milj. euroa. Hyvinkään sairaanhoitoalueella vastaava vaikutus on 0,2 milj. euroa.

Hyvinkään kaupungin psykoosipotilaiden avohoito siirtyi Hyvinkään sairaanhoitoalueen järjestettäväksi 1.6.2016 alkaen. Hyvinkään kaupungin psykiatrian yksikössä on hoidossa noin 220 ei-affektiivista psykoosia sairastavaa potilasta, pääosin skitsofreniapotilaita. Vuodelle 2016 kohdistuu toiminnasta tuottoja ja kuluja noin 250 000 euroa. HUSiin siirtyy 7 vakanssia.

HUS-Apteekki (Helsingin kaupungin lääkehuollon siirron 2. vaihe)

Helsingin kaupungin ja HUS-Apteekin lääkehuollon ja kliinisen farmasian integraation toinen vaihe ajoittuu vuodelle 2016. Vaikutus toimintatuottoihin- ja kuluihin 6,7 milj. euroa.

HUS-Logistiikka – yhteistyö jäsenkunta- ja ERVA-alueiden kanssa tiivisty

Vantaan kaupungin hoitotarvikelogistiikka siirtyi tehdyn sopimuksen mukaisesti 1.4.2016 liikkeenluovutuksena HUS-Logistiikan palveluksi. Vuonna 2016 tulevat asiakkaiksi ERVA-kumppanit Carea ja Eksote. Helsingin kaupungin invataksikuljetusten ja tarvikelogistiikan siirtymisestä HUS-Logistiikkaan neuvotellaan.

28.9.2016

Keskeisimmät tunnusluvut sairaanhoidollisen palvelutuotannon osalta

Sairaanhoidollinen palvelutuotanto	Tot. 1-8 2016	TA 1-8 2016	Tot. 1-8 2015	Poikkeama-% Tot. / TA	Muutos-% Tot. / Edv.
Palvelutuotanto					
- Laskutusosuudella painotettu volyymimuutos				2,7%	1,7%
- Psykiatrian hoitopäivät, lkm 1)	110 687		114 962		-3,7%
- NordDRG-tuotteet, lkm	449 790	439 318	449 774	2,4%	0,0%
DRG-ryhmät	103 101	110 016	104 287	-6,3%	-1,1%
DRG-O-ryhmät	89 653	86 815	88 264	3,3%	1,6%
Tähystykset	20 305	20 139	20 294	0,8%	0,1%
Pientoimenpiteet	69 185	63 780	67 021	8,5%	3,2%
900-ryhmä	167 463	158 502	169 808	5,7%	-1,4%
Kustannusperusteinen jakso	83	67	100	24,8%	-17,0%
- Käyntituotteet, lkm, somatiikka	856 347		842 507		1,6%
- Käyntituotteet, lkm, psykiatria	311 876		299 412		4,2%
- Tk-päivystyskäynnit, lkm	97 133	114 340	52 691	-15,0%	84,3%
- Laskutettavat siirtoviivehoitopäivät, lkm	355		617		-42,5%
- Käyntisuoritteet, lkm	1 620 358		1 548 245		4,7%
Päivystyskäynnit (sis. myös DRG-lasketut)	155 608		151 785		2,5%
Ensikäynnit, lkm	167 208		164 406		1,7%
- Hoitopäivävalisuoritteet, lkm	520 443		530 383		-1,9%
- Leikkaukset, lkm	57 093		59 322		-3,8%
Päiväkirurgiset, lkm	22 074		23 830		-7,4%
- Synnytykset, lkm 31.8.2016	11 799		11 858		-0,5%
- Hoidetut eri erikoissairanhoidon potilaat	416 479		405 733		2,6%
- Hoidetut eri tk-päivystyspotilaat	76 320		41 235		85,1%
- Erikoisalahoitajakson hoitoaika (ka.)					
Somatiikka, vrk	3,7		3,7		-1,8%
Psykiatria, vrk	18,0		18,6		-3,4%

Hoidon saatavuus ja hoitoonpääsy					
- Läheteiden määrä (elektiiviset)	191 144		184 765		3,5%
- Läheteiden käsittelyaika > 21 vrk, lkm	1 821		1 897		-4,0%
> 21 vrk, lkm 31.12.2015	2 799				
- Hoitoonpääsyä osastolle odottavat potilaat 2)					
> 6 kk	878		234		275,2%
kaikki	17 769		16 661		6,7%
> 6 kk 31.12.2015	267				
- Polikliiniseen hoitoon odottavat potilaat 2)					
> 3 kk	4 515		2 451		84,2%
kaikki	29 409		24 530		19,9%
> 3 kk 31.12.2015	1 315				
Tuottavuus					
- Somaattinen palvelutuotanto					
DRG-pistekertymä (pistettä)	1 327 232		1 307 441		1,5%
Henkilötyön tuottavuus DRG-pisteet/htv 3)	194,1		198,1		-2,1%
DRG-pisteen kustannus euroa/DRG-piste 4)	724,1		721,9		0,3%
- Psykiatria					
Toteutuneet kokonaiskustannukset (euroa) / hoidetut potilaat	4 296		4 663		-7,9%

1) E i sisällä asumispalvelupäiviä

2) Hoitotakuun piiriin kuuluvat

3) DRG pisteet/htv. + = paraneva tuottavuus ja - = heikkenevä tuottavuus

4) E uroa/ DRG-piste (deflatoimaton): - = paraneva tuottavuus ja + = heikkenevä tuottavuus)

HUS-Total 21.9.2016

Palveluiden kysyntä

Erikoissairanhoidossa hoidettiin 416 479 potilasta tammi-elokuussa. Määrä kasvoi 2,6 % edellisestä vuodesta. Tästä jäsenkuntien potilaita oli yhteensä 393 687. Elokuun lopussa HUSissa oli hoidossa 23 jäsenkunnan potilasta, joiden hoidon tähänastiset kustannukset ylittävät 100 000 euroa (kaksi yli 500 000 euroa). Elokuun lopussa HUSissa oli vastaavasti hoidossa 9 ulkokuntien potilasta, joiden hoidon

28.9.2016

tähänastiset kustannukset ylittävät 100 000 euroa (kolme yli 200 000 euroa).

Tammi-elokuussa elektiivisten läheteiden määrä oli + 3,5 % ja päivystyskäyntien määrä + 2,2 % suhteessa edellisen vuoden vastaavan ajankohdan määriin. Vuoden 2016 tammi-elokuussa oli kaksi arkipäivää enemmän (168), kuin viime vuoden vastaavana aikana (166) ja arkipäiväoikaisun jälkeen tammi-elokuun elektiivisten läheteiden vertailukelpoinen määrä oli kasvanut 2,2 % viime vuodesta. Elektiivisellä läheteellä tammi-elokuussa saapuneista potilaista 60,3 % saapui terveyskeskuksen, 30,6 % yksityislääkärin lähettämänä ja muista sairaaloista tulleilla läheteillä 9,1 %. Osuudet ovat pysyneet lähes muuttumattomina edelliseen vuoteen verrattuna.

Potilaan vapaaseen valintaan perustuen HUSiin saapui tammi-elokuussa yhteensä 1 271 lähetettä. Erikoisaloista eniten näitä läheteitä saapui psykiatriaan (277 kpl), kirurgiaan (246 kpl) ja silmätaudeille (208 kpl).

Läheteistä saatiin käsiteltyä tammi-elokuussa hoitotakuun puitteissa 99,0 %. Sairaanhoidoalueista paras tilanne elektiivisten läheteiden käsittelyssä (ilman asiantuntijakonsultaatioita) oli Lohjalla, jossa 99,4 % saatiin käsiteltyä 21 päivän määräajan puitteissa. Heikoin tilanne oli Länsi-Uudenmaan sairaanhoidoalueella, jossa tammi-elokuun aikana 98,1 % läheteistä saatiin käsiteltyä hoitotakuun aikarajoissa.

Hoitotakuurajan (6 kk) ylittäneitä potilaita oli osastojonossa elokuun lopussa 878. Silmätaudeille odotti 446 potilasta ja kirurgiaan 363 potilasta. Korva-nenä- ja kurkkutauteihin 15 potilasta ja naistentaukeille 37 potilasta. Lastentaudeille ja psykiatriaan odotti molempiin yksi potilas. Kirurgiassa merkittävin jono oli plastiikkakirurgiaan, 83 potilasta. Hoitotakuussa pysyminen on lähinnä Hyks-sairaanhoidoalueen ongelma. Lohjalla 12, Hyvinkäällä 6, Länsi-Uudellamaalla 3 ja Porvoossa 2 potilasta oli odottanut yli 6 kk hoitoonpääsyä. Osastohoitoon odottaneiden määrä on kasvanut 6,7 % verrattuna viime vuoden vastaavan ajankohdan tilanteeseen ja yli 6 kk odottaneiden määrä on kasvanut peräti 275,2 % vuoden 2015 vastaavaan ajankohtaan verrattuna (8/2015: 234, 12/2015: 267 ja 8/2016: 878).

Kiireettömään polikliiniseen tutkimukseen ja hoitoon odottavien potilaiden kokonaismäärä kasvoi 19,9 % ja yli 3 kk odottavien määrä kasvoi 84,2 % viime vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna, 4 515 potilaaseen. Hoitotakuu (3 kk odotusaika ensikäynnille) toteutui 84,6 prosenttisesti.

Laskutus maksajittain

Muut maksajat

Tammi-elokuussa sairaanhoidollisen palvelutuotannon muiden kuin jäsenkuntamaksajien laskutus ylitti talousarvion 7,7 milj. eurolla (+ 7,3 %). Edelliseen vuoteen verrattuna muiden maksajien laskutus kasvoi 13,6 %. Tammi-elokuussa toteutunut muiden maksajien laskutus oli 112,7 milj. euroa. Suurinta laskutuksen kasvu oli Pohjois-Savon, Pohjois-Pohjanmaan ja Varsinais-Suomen sairaanhoidopiireissä. Etelä-Pohjanmaan, Kainuun ja Länsi-Pohjanmaan sairaanhoidopiirien toteutunut laskutus on puolestaan merkittävästi laskenut edellisvuodesta.

Jäsenkuntien maksuosuudet

Edelliseen vuoteen verrattuna jäsenkuntien maksuosuuslaskutus laski tammi-elokuussa – 2,5 % (virallinen raportointi, joka sisältää vuoden 2015 ylijäämän palautukset jäsenkunnille). HUS-Kuntayhtymän valtuusto päätti kesäkuun kokouksessa palauttaa jäsenkunnille HUSin vuoden 2015 tilinpäätöksen toteutuneen ylijäämän 54,6 milj. euroa ja samalla summalla muuttaa vuoden 2016 talousarviota.

28.9.2016

VIRALLINEN RAPORTOINTI

*Luvut vuoden 2015 (6/2015: 25milj. euroa ja 6/2016: 54,6milj. euroa) ylijäämäpalautuksien jälkeen

Laskutus t€	Tot. 1-7 2016*	TA 1-7 2016*	Tot. 1-7 2015*	Poikk.-% Tot. 1-7 2016/ TA 1-7 2016*	Muutos-% Tot. 1-7 2016/ Tot. 1-7 2015*	TA 2016*	Ennuste 2016*	Tot. 2015*	Rullaava 12kk	Hoidetut eri henkilöt
Hyks-sha:n kunnat	691 727	651 756	710 773	6,1 %	-2,7 %	1 024 619	1 077 371	1 110 469	1 091 411	279 542
H0049 Espoo	156 367	152 995	162 997	2,2 %	-4,1 %	239 723	245 083	252 316	245 683	65 702
H0091 Helsinki	344 259	321 810	355 081	7,0 %	-3,0 %	507 373	535 738	554 619	543 790	141 050
H0092 Vantaa	140 059	128 625	140 483	8,9 %	-0,3 %	201 656	216 279	221 185	220 758	53 731
H0235 Kauniainen	5 248	4 857	5 394	8,0 %	-2,7 %	7 644	8 167	8 957	8 811	2 258
H0245 Kerava	22 944	22 028	23 956	4,2 %	-4,2 %	34 558	35 596	36 864	35 852	8 853
H0257 Kirkkonummi	22 852	21 441	22 863	6,6 %	0,0 %	33 665	36 508	36 528	36 517	9 351
Länsi-Uudenmaan sha:n kunnat	33 998	32 085	37 723	6,0 %	-9,9 %	50 435	51 990	57 068	53 343	13 307
H0078 Hanko	7 376	6 704	8 500	10,0 %	-13,2 %	10 577	11 105	12 279	11 155	2 699
H0149 Inkoo	3 808	3 629	4 337	5,0 %	-12,2 %	5 709	6 041	6 725	6 197	1 599
H0710 Raasepori	22 813	21 752	24 886	4,9 %	-8,3 %	34 149	34 845	38 064	35 991	9 026
Lohjan sha:n kunnat	64 893	62 099	69 056	4,5 %	-6,0 %	97 670	102 369	106 448	102 284	25 865
H0224 Karkkila	6 461	6 555	6 862	-1,4 %	-5,8 %	10 309	10 083	10 575	10 174	2 505
H0444 Lohja	35 801	33 213	37 094	7,8 %	-3,5 %	52 242	56 508	57 843	56 550	14 052
H0755 Siuntio	3 861	4 164	4 580	-7,3 %	-15,7 %	6 550	6 070	6 726	6 007	1 701
H0927 Vihti	18 770	18 167	20 520	3,3 %	-8,5 %	28 569	29 708	31 304	29 553	7 662
Hyvinkään sha:n kunnat	124 662	114 681	122 739	8,7 %	1,6 %	179 798	193 689	194 201	196 123	49 129
H0106 Hyvinkää	32 130	31 017	31 654	3,6 %	1,5 %	48 647	50 092	51 364	51 839	13 050
H0186 Järvenpää	28 623	24 460	28 139	17,0 %	1,7 %	38 353	44 598	43 605	44 089	10 561
H0505 Mäntsälä	12 865	12 598	13 255	2,1 %	-2,9 %	19 712	19 997	20 913	20 523	5 286
H0543 Nurmijärvi	26 801	24 174	26 700	10,9 %	0,4 %	37 936	41 644	41 145	41 246	10 714
H0858 Tuusula	24 243	22 432	22 991	8,1 %	5,4 %	35 150	37 358	37 173	38 425	9 646
Porvoon sha:n kunnat	65 595	64 520	65 294	1,7 %	0,5 %	99 815	99 630	101 773	102 073	26 740
H0018 Askola	3 588	3 296	4 012	8,9 %	-10,6 %	5 136	5 368	5 688	5 264	1 400
H0407 Lapinjärvi	2 036	1 851	1 969	9,9 %	3,4 %	2 875	3 085	3 055	3 122	802
H0434 Loviisa	9 194	10 040	9 918	-8,4 %	-7,3 %	15 521	13 881	15 725	15 001	3 754
H0611 Pornainen	3 041	3 068	2 883	-0,9 %	5,5 %	4 760	4 681	4 691	4 849	1 270
H0638 Porvoo	35 048	34 122	34 873	2,7 %	0,5 %	52 711	53 385	53 977	54 153	14 291
H0753 Sipoo	12 688	12 142	11 640	4,5 %	9,0 %	18 813	19 230	18 636	19 684	5 285
Jäsenkunnat yhteensä	980 874	925 140	1 005 613	6,0 %	-2,5 %	1 452 337	1 525 049	1 569 960	1 545 234	393 687

HUS Total 22.9.2016

Tuloskehitys

Kokonaisuutena jäsenkuntien maksuosuudet ylittivät tammi-elokuussa kuukausikohdennettun talousarvion 6,0 % (55,7 milj. euroa) (1-7/2016: + 6,8 %). Sekä toteuma että budjetti sisältää kesäkuussa toteutetun 2015 ylijäämän palautuksen 54,6 milj. euroa jäsenkunnille. Budjettiylitys pieneni elokuussa. Toteumassa on kuitenkin suuria kuntakohtaisia eroja, kuten aikaisempina-kin vuosina. Tammi-elokuussa 20 jäsenkunnan toteutunut laskutus ylitti kuukausikohdennettun talousarvion ja neljän kunnan laskutus vastaavasti alitti talousarvion. Talousarvioon verrattuna jäsenkuntien palveluiden määrällisen kysynnän vaikutus oman palvelutuotannon laskutuksen kasvuun oli + 3,0 % (määräero) ja käytettyjen palveluiden keskihinnan vaikutus oli + 2,2 % (hintaero). Jäsenkuntien vertailukelpoinen maksuosuus nousi viime vuoden tammi-elokuun to- teumasta 0,5 % (4,9 milj. euroa).

Muiden kuin jäsenkuntamaksajien laskutus (112,7 milj. euroa) toteutui 7,7 milj. euroa (+ 7,3 %) talousarviota suurempana. Positiivinen budjettiylitys kasvoi elokuussa 1,8 milj. euroa. Muiden sairaanhoitopiirien laskutus ylitti talousarvion 4,4 milj. euroa (+ 7,9 %) ja ERVA-alueen laskutus yli talousarvion 4,3 %. Muiden maksajien talousarvion toteutumisessa on jatkuvaa epävarmuut- ta, koska vaativien erityistason hoitojen laskutuksen suuruus yhteensä ja erityisesti kohdentu- minen eri maksajille vaihtelee kuukausittain ja vuosittain.

Tammi-elokuussa toiminnan kulut (toimintakulut + poistot + rahoituskulut) ylittivät talousarvion

28.9.2016

1,5 % eli 19,5 milj. euroa ja vastaavasti toimintavolyymi ylitti 2,7 % talousarvion. Volyymikasvua vastaavasti lääkkeiden ja hoitotarvikkeiden budjetti on ylittynyt. Lisäksi vuokratyövoimaa on jouduttu käyttämään ennakoitua enemmän. Henkilöstökustannukset ovat pystyneet varsin hyvin hallinnassa, niiden osalta talousarvioylitys tammi-elokuussa oli 1,2 %, kuten myös kasvu edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna.

Tammi-elokuun toteutunut tilikauden tulos ilman vuoden 2015 ylijäämän (54,6 milj. euroa kesäkuussa 2016 ja 25 milj. euroa kesäkuussa 2015) palautusta on 29,3 milj. euroa ylijäämäinen ja se ylittää 48,9 milj. euroa suunnitellun ja laski 1,8 milj. euroa edellisvuoteen verrattuna.

Ennuste

Vuoden 2016 toiminnan ja talouden raportointiaikataulun mukaisesti kaikki HUS-kuntayhtymän yksiköt päivittivät elo-syyskuun vaiheessa koko vuoden toiminnan ja talouden ennusteen. Ennustetta laadittaessa käytössä oli tammi-kesäkuun toteumatiedot. Ennuste sisältää tilikauden 2015 ylijäämän palautuksen (54,6 miljoonan euroa) jäsenkunnille, josta valtuusto päätti kesäkuun kokouksessa. Erä kohdennettiin Yhtymähallinnon tulosalueen vuosiennusteeseen, jotta se ei hankaloita yksiköiden operatiivista seuranta.

Ennuste on päivitetty kuukausikohtaisena kalenterivuoden jäljellä olevien kuukausien osalta. Yksiköiden johdon päivittämä vuosiennuste päättyi kuntayhtymätasolla sitovien nettokulujen osalta 0,9 % (13,4 milj. euron) ylitykseen ja 2,9 milj. euron ylijäämään, kun 2015 ylijäämän palautus huomioidaan. Henkilöstökuluissa on huomioitu Kikyn kustannusvaikutus vuoden 2015 lomarahavaraukseen -11,2 milj. euroa.

(1 000 euroa)			Poikkeama-	Muutos-%		2016
	Tot 1-8/2016	TA 1-8/2016	%(tot/bud)	Edv 1-8/2015	(tot/edv)	vuosiennuste
Jäsenkuntien maksuosuus ennen palautusta	1 035 522	979 788	5,7 %	1 030 613	0,5 %	1 579 697
2015 ylijäämän palautus	-54 648	-54 648		-25 000		-54 648
Jäsenkuntien maksuosuus palautuksen jälkeen	980 874	925 140	6,0 %	1 005 613	-2,5 %	1 525 049
Tilikauden tulos ennen palautusta	29 322	-19 543		27 519		57 501
Tilikauden tulos palautuksen jälkeen	-25 326	-74 191		2 519		2 853

Yllä olevassa taulukossa on esitetty jäsenkuntien maksuosuus ja tilikauden tulos ennen ja jälkeen 2015 jäsenkuntapalautusten. Jäsenkunnille palautettavaksi vuoden 2016 tilikauden ylijäämäksi (kun huomioidaan HUS-kuntayhtymään jäävä Länsi-Uudenmaan ensihoidon alijäämä 1,8 milj. euroa) ennakoidaan 59,3 milj. euroa, josta Helsingin osuus olisi 21,0 milj. euroa.

Investoinnit

Investointiohjelmaan 2016 on valmisteilla muutoksia, jotka liittyvät mm. hallituksen syyskuussa hyväksymän BNCT-laitesopimuksen tilojen suunnittelun aloittamiseen jo syyskauden aikana. Ennustetta tulosalueiden investointien kokonaismäärästä on alennettu hankeaikataulujen ja mm. HUS-Tietohallinnon Espoon kaupungille toteuttaman investoinnin tarkentumisen vuoksi.

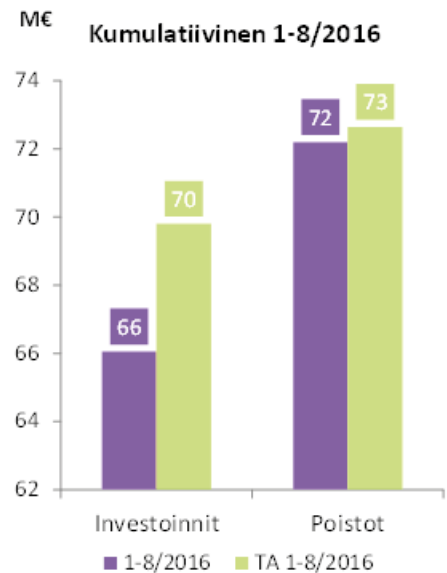
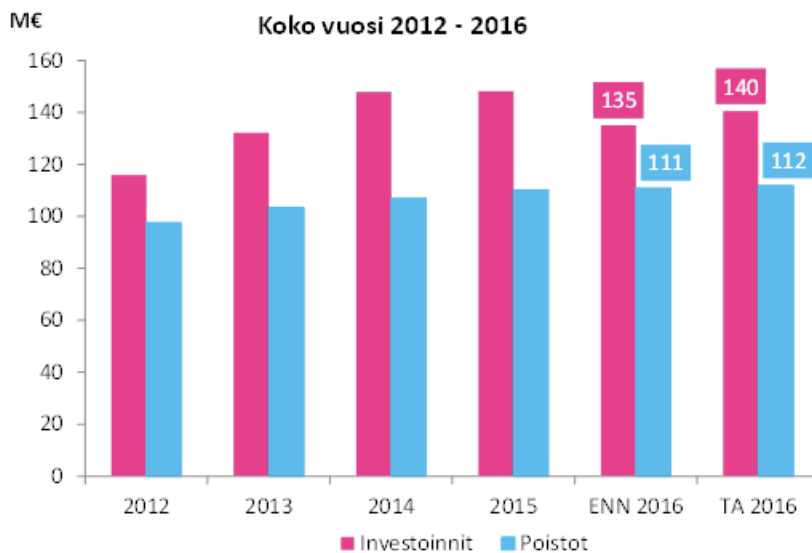
Tulosalueiden investointien arvioidaan alittavan alkuperäisen talousarvion 4-5 milj. eurolla, vaikka Jorvin sairaalan jo valmistuneen lisärakennuksen vuodelle 2015 budjetoituja maksueriä siirtyi huomattava määrä kuluvalle vuodelle. Siltasairaalan suunnitteluun käytetään 2016 ennakoitua suurempi määrä, mutta toisaalta alkavien uusien investointien osalta on näköpiirissä selviä viivästyksiä ja hankkeisiin liittyvien tietojärjestelmä- ja laitehankintojen myöhemmäksi siirtymiset johtavat toteuman jäämiseen alle talousarvion. 1.7.2016 on tullut voimaan laki, joka mukaan yli 5 milj. euron rakennusinvestoinnit edellyttävät STM:n lupaa. Lupamenettely saattaa osaltaan viivästyttää hankkeita ja siirtää niiden kustannuk-

28.9.2016

sia. Valtuuston käsiteltäväksi laaditaan tarvittaessa joulukuun kokoukseen vuoden 2016 investointien enimmäismäärän muutosesitys.

(1 000 euroa)	TA 2016	Tot 1-8/2016	"1-8/16" TA 2016	Poikkeama
Rakennukset	68 000	40 921	33 809	7 113
Laitteet	20 040	6 893	9 964	-3 071
Osakkeet ja osuudet	1 590	1 590	791	800
Muut pitkävaikutteiset menot	13 300	6 650	6 613	37
Maa- ja vesialueet	0	0	0	0
Tietojärjestelmät	24 070	7 004	11 967	-4 964
Tulosalueet	127 000	63 058	63 143	-85
Liikelaitokset	13 390	2 991	6 657	-3 666
HUS Yhteensä	140 390	66 049	69 800	-3 751

Rahoitus ja vastuusitoumukset

Maksuvalmius

Kuntayhtymän rahatilanne on hyvä. Kuntayhtymän rahavarat 31.8.2016 olivat 111,0 milj. euroa, joista 95,0 milj. euroa oli rahatileillä ja loput sijoitettuna lyhytaikaisiin rahamarkkina-instrumentteihin. Rahavarojen keskiporko oli elokuussa 0,04 %. Rahatilien saldot sisälsivät kuntayhtymän konsernpankkitiliin kuuluvien konserniyhtiöiden varoja 4,1 milj. euroa ja kuntayhtymälle annettuja lahjoitusvaroja 5,5 milj. euroa. Kassan riittävydessä tavoitellaan vuoden lopussa vähintään 15 päivän tavoitetasoa.

Ottolainat

Uutta pitkäaikaista lainaa suunnitellaan nostettavan enintään 25 milj. euroa (TA 2016 50 milj. euroa) loppuvuodesta 2016. Lainoja lyhennetään 10,2 milj. euroa. Vuoden lopussa kuntayhtymällä arvioidaan olevan pitkäaikaista lainaa 259,2 milj. euroa. Ottolainojen keskiporko oli kuukauden lopussa 0,26 %.

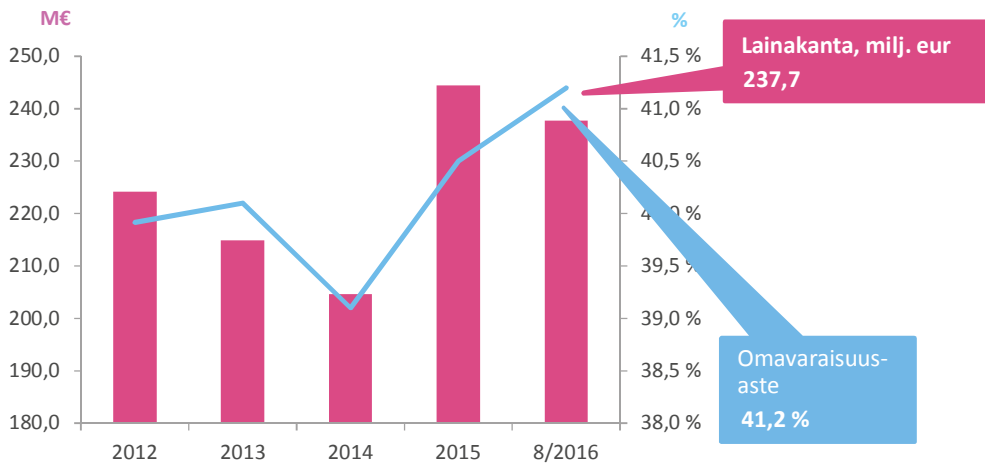

28.9.2016

Vaihtuvakorkoisten lainojen osuus HUSin lainasalkusta oli 75 % ja niiden keskiporkko oli 0,07 %. Kiinteäkorkoisten lainojen osuus oli 25 % ja niiden keskiporkko oli 0,83 %. Kiinteäkorkoiseen lainaan liittyvä korontarkistus (5/2016) laski keskiporkkoa toukokuusta alkaen. Korontarkistuksesta saatava korkokustannushyöty tulee olemaan 0,7 milj. euroa vuonna 2016. Lisäksi lainasalkun korkosuojaukseen tehtiin 3 vuoden pidennys, josta saatava korkokustannushyöty seuraavan noin kolmen vuoden aikana tulee olemaan yhteensä 0,2 milj. euroa. Kuntayhtymän omavaraisuusasteen tavoitearvo vuoden lopussa on vähintään 35 %.

Antolainat

HUS-kuntayhtymän HUS-Kiinteistöt Oy:lle myöntämien antolainojen saldo 31.8.2016 oli 29,8 milj. euroa ja Uudenmaan Sairaalapesula Oy:n antolainojen saldo 3,5 milj. euroa. HUS-Kuvantaminen liikelaitoksella oli kuntayhtymän myöntämää lainaa 0,5 milj. euroa. Hyksin kliiniset palvelut Oy:llä oli pääomalaiana kuntayhtymältä 0,7 milj. euroa. Lainan mahdollisesta vaihtamisesta yhtiön uusiin osakkeisiin pääteään erikseen lainaehdoissa mainittuna vaihto-oikeusaikana.

Henkilöstö

Henkilöstöä 1.8.2016 oli 23 297 henkilöä. Henkilöstön määrä kasvoi 43 henkilöllä (0,2 %) edellisvuoteen verrattuna. Henkilötyövuosia tehtiin tammi-elokuussa 2016 yhteensä 12 088, mikä on 346 henkilötyövuotta (2,9 %) enemmän kuin edellisenä vuonna. Tätä selittää vuoden 2016 karkauspäivä (n. 55 htv), lääkäreiden päivystysaikoihin tehdyt muutokset (lisännyt säännöllistä työaikaa kun päivystykset siirrettiin alkamaan klo 15.30 arkena ja aktiivipäivystyksen jälkeisen päivän pituus määritettiin 6 tuntiin), tämän vaikutuksena henkilötyövuosien määrä on kasvanut 25 henkilötyövuotta.

Tammi-elokuussa oli poissaoloja yhteensä 66 henkilötyövuotta enemmän kuin edellisenä vuonna. Pidettyjen vuosilomapäivien määrä on tänä vuonna lisääntynyt 53 htv edellisvuoteen verrattuna, mikä on tavoitteen mukaista ja auttaa osaltaan vähentämään lomapalkkavelkaa tilinpäätöstilanteessa. 31.8.2016 tehdyssä lomapalkkavelan väliaikatarkastelussa lomapalkkavelka oli noin 5 milj. euroa pienempi kuin 31.8.2015.

28.9.2016

Palkkojen ja palkkioiden muutos 2016 vs. 2015	tammi- elokuu	
Palkat ja palkkiot ilman sivukuluja	1 000 €	muutos-%
Elokuu 2015	620 327	
Sopimuskorotusten kustannusvaikutukset	1 864	0,3 %
Työaikakorvausten muutos (maksetut + kk-jaksotetut)	1 072	0,2 %
Jaksotetun lomapalkkavarauksen muutos	92	0,0 %
Tulospalkkiot (maksetut netto + uudet jaksotetut)	-721	-0,1 %
Hoitotakuun lisätyö +lääkärien klin. lisätyö	-1 969	-0,3 %
Henkilöstömäärän ja henkilötyövuosien muu muutos sekä palkkaliukuma	3 281	0,5 %
Elokuu 2016	623 947	0,6 %

Henkilötyövuodet	Ikm Muutos-%	
Elokuu 2015	11 742	
Henkilöstömäärän muutos (keskiarvo elo 1. päivä)	59	0,5 %
Muutos pidetyissä vuosilomissa	-53	-0,5 %
Muutos sairauspoissaoloissa	-3	0,0 %
Muutos koulutuspoissaoloissa	5	0,0 %
Muutos lakisääteisissä poissaoloissa	-18	-0,2 %
Muutos muissa poissaoloissa	3	0,0 %
Muut säännöllisen työajan muutokset (karkauspäivä, keikkalaiset, osa-aikaisuudet, lääkäripäivystysten aikoihin tehdyt muutokset)	394	3,4 %
Lisä- ja ylityöt sekä lääkäripäivystykset (muutos vuodesta 2015 vuoteen 2016)	-41	-0,3 %
Elokuu 2016	12 088	2,9 %

Toiminnan riskit ja tulevaisuuden näkymät

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin hallitus päätti 19.9. pitämässään kokouksessa, että HUSLAB ja HUS-Kuvantaminen organisoidaan vuoden 2017 alusta Hyksin tulosyksiköiksi. Tähän saakka ne ovat olleet HUS:n liikelaitoksia.

Uudet tulosyksiköt palvelevat tulevaisuudessa koko Hyksin erityisvastuualuetta (ERVA) eli HUS-alueen lisäksi Careaa ja Eksotea. Carean osalta laajennus tapahtuu hallinnollisesti jo ensi vuoden alusta alkaen, Eksotea se koskee vuotta myöhemmin.

Samalla päätettiin että nykyisin liikelaitoksena toimiva HUS-Apteekki muutetaan johtajaylilääkärin alaisuudessa toimivaksi tulosalueeksi. Lisäksi HUS-Logistiikasta siirtyy sairaankuljetus osaksi Hyksiä. Valmistelussa on lisäksi HUS-Servisin, Raviolin ja HUS-Desikon yhdistäminen yhdeksi Tukipalveluiden liikelaitokseksi. Päätös asiasta tehdään syksyn aikana. Muutoksilla valmistaudutaan soten tuloon.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaympäristö on muuttumassa. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus on tarkoitus toteuttaa 1.1.2019 osana laajaa hallinnon ja rahoituksen uudistusta. Maan hallitus päätti hallitusohjelmansa perusteella linjata sote-uudistuksen toteutettavaksi 18 maakunnallisen itsehallintoalueen mallin pohjalta. Itsehallintoalueet muodostavat 15 sote-alueita, joiden

28.9.2016

yhtenä tavoitteena on lisätä potilaiden valinnan vapautta. HUS osallistuu sote-työryhmissä työskentelyyn. Edelleen jatkuva heikko yleinen taloudellinen tilanne heijastuu HUSin toimintaan ja edellyttää myös jatkossa toiminnan tehostamista ja kehittämistä.

Maan hallitus on linjannut, että sote-uudistuksessa tulisi yhtiöittää laajasti toimintoja ja että pääkaupunkiseudun sote-palvelut tulisi organisoida uudella tavalla.

Apotti hanke on edennyt toimintojen tarkempaan määrittelyvaiheeseen ja se sitoo lähitulevaisuudessa merkittävästi HUSin resursseja niin HUS-Tietohallinnossa kuin muuallakin organisaatiossa.

Riskit

HUS irtaantui potilasvakuutuskeskuksen järjestämästä potilasvakuutuksesta ja siirtyi OP-vahinkovakuutus Oy:n asiakkaaksi 1.1.2012. Järjestelyssä 1.1.2012 jälkeen syntyneet potilasvahingot ovat menneet suoraan vakuuttajan taseeseen ja siirtyneet vakuutus sopimuksen määritelmässä laajuudessa HUSin vakuutusmaksuiksi. Ratkaisulla haettiin kustannussäästöjä ja ennustettavuutta maksuihin. Vakuutusmarkkinoilla on ilmennyt korostuspaineita liittyen tuntemattomien tulevien vahinkojen huomioimiseen ja jälleenvakuuttamista koskeviin kysymyksiin. Asiaa koskevat neuvottelut ja selvitykset ovat parhaillaan käynnissä eikä korostuspaineiden merkitys HUSin potilasvakuutusmaksuun ole vielä selvillä.

HUSin tietoteknistä ympäristöä on valvottu ja havaintojen perusteella on tehty sekä korjaavia toimenpiteitä tietoturvariskitason pienentämiseksi että tietoturvatapahtumien käsittelemiseksi. Touko-elokuussa 2016 tapahtui yksi lunnasvaatimuksen esittävä haittaohjelmatartunta. Ohjelma salakirjoitti tietokoneen kovalevyjä ja vaati maksua tietojen palauttamisesta. Saastunut tietokone on asennettu uudestaan ja tiedot on palautettu varmuuskopioilta, eikä lunnasvaatimukseen ole suostuttu. Ajanjaksolla havaittiin myös muita haittaohjelmia, jotka poistettiin järjestelmistä. Potilashoidolle ei ole tapahtumien johdosta aiheutunut haittaa, eivätkä HUSin tietojärjestelmät ole olleet uhattuina. Lunnasvaatimuksen esittäneestä haittaohjelmasta on tehty rikosilmoitus.

Operaattorivaihto Elisalta TeliaSoneralle aiheutti toukokuussa ongelmia mobiiliverkon käytössä Meilahdessa, Töölön sairaalassa ja Jorvissa. Erityisesti ongelmat kohdistuivat Meilahden Tornisaaraan johtuen sisäkuuluvuusongelmista, lyhytnumeroiden käytöstä, TeliaSoneran verkkoviasta sekä vanhentuneesta 2G-puhelinkannasta. Riskien hallitsemiseksi Kättilöopiston osalta operaattorinvaihto siirrettiin elokuulle.

HUS Office 365-käyttöönnoton aikataulu on pitkittynyt alkuperäisestä. Teknillisen projektin tavoite oli alun perin siirtää sisäverkossa sijainneet käyttäjien sähköpostilaatit kesäkuun loppuun mennessä Office 365-palveluun. Sähköpostilaatikoista on nyt siirretty yli puolet ja loput tultaneen siirtämään lokakuun puoliväliin mennessä. HUS Office 365 -projektin sähköpostilaatikoiden siirron viivästyminen ovat olleet syynä 1) HUS työasemien Office-versiot, jotka jouduttiin päivittämään projektin aikana. 2) HUSin käyttämät yhteiskäyttöiset työasemat, joiden vuoksi jouduttiin muuttamaan pääsynvalvonta-asetuksia. 3) Office 365 yhteytenä käytettävän ExpressRouten ongelmat, jotka johtuvat HUSin ja HUSin tietoverkkoa hyödyntävän Apotti-toimiston infrastruktuurin eroista. Edellä esitetyt ongelmat ovat nyt pääosin ratkaistu. Office 365 palveluun siirtyminen on myös aiheuttanut jonkin verran käytettävyyso ongelmia, joita pyritään ratkaisemaan tehostetusti.

Touko-elokuussa on tapahtunut yksi tietosuojarikkomus, jossa potilastietoja on käsitelty ilman hoitosuhdetta tai muuta asiallista perustetta. Asia on käsitelty HUSin ohjeistuksen mukaisesti. Potilastietojen käytön valvontaa toteutetaan tekemällä omaehtoisia lokitietojen tarkastuksia (pistoko-

28.9.2016

keet) sekä kouluttamalla ja perehdyttämällä henkilökuntaa.

Helsingin Sanomien 5 - 6.5.2016 julkaisemien uutisten mukaisesti vantaalaisen kerrostalon roska-
katoksesta löytyi HUSin potilastietoja sisältäviä asiakirjoja. Tietosuojavaltuutetun toimisto pyysi
asiassa HUSilta selvityksen. HUSin selvityksen mukaisesti kyse on yksittäisestä tapauksesta. Oh-
jeistuksesta tai työn ohjauksesta ei löytynyt merkittäviä puutteita, mutta ohjeistusta tarkennetaan
edelleen.

HUSissa on ilmoitettu touko-elokuulta 814 tapaturmaa, joista 572 on sattunut työs-
sä/työntekopaikalla, 201 työmatkalla (kodin ja työpaikan väliset matkat) ja loput muualla (kuten
työnantajan järjestämät virkistys- ja koulutustapahtumat). HUS-riskit järjestelmään tehtyjen tapa-
turmailmoituksen määrä on hieman laskenut edelliseen seuranta jaksoon verrattuna.

Kellokosken sairaalaan toukokuussa kohdistuneesta pommiuhkauksesta on tehty rikosilmoitus ja
asian tutkinta on kesken. Kellokosken sairaalaan on seurantajaksoilla myös murtauduttu kahdesti.
Aineelliset vahingot ovat jääneet vähäisiksi. Murtojen yhteydessä on anastettu bensaa, dieseliä ja
lääkkeellisiä happipulloja. Tapaukset ovat poliisitutkinnassa.

Meilahden tornisairaalassa elokuussa sattunut kemikaalivuoto aiheutti hetkellistä toiminnallista
haittaa vaatiin potilassiirtoja osastolla. Lisäksi tapauksesta aiheutui lieviä hengitystieoireita. Va-
kavaa ympäristö- ja henkilövaaraa ei tapauksesta aiheutunut.

Henkeen ja terveyteen kohdistuneita uhkauksia on ilmoitettu hieman vähemmän (114) kuin edelli-
sellä seurantajaksoilla (125), näistä vakavaksi uhkaukseksi ilmoitettuja tapauksia on tällä seuran-
takaudella ollut 134. Vakavaa fyysistä väkivaltaa on raportoitu kolmessa tapauksessa, tammi-
huhtikuun seurantajaksoilla tapauksia oli 7 kappaletta.

Vakavia omaisuusvahinkoja on raportoitu 7 tapausta. Kolmessa tapauksessa on ollut kyse ilkival-
lasta sekä kahdessa tapauksessa tulipalosta. Tammi-huhtikuun seurantajaksoilla vakavia omai-
suusvahinkoja raportoitiin 6 tapausta. Tapausten johdosta on käynnistetty tarvittavat toimenpiteet
viranomaisten suuntaan sekä sisäisesti.

Edellisen vuoden vastaavaan ajanjaksoon euromääräinen lääkehävikki on vähentynyt 14 %. Lää-
kehävikkiä on onnistuttu vähentämään solunsalpaajalääkkeiden valmistusprosesseja kehittämällä.
Solunsalpaajavalmistuksen euromääräinen hävikki on vähentynyt tammi - elokuussa 29 % viime
vuoden vastaavasta ajanjaksosta.

Potilasomaisuutta koskevia korvaushakemuksia (touko-elokuun 2016) oli noin 30. Korvaushake-
mukset koskivat rikkoontunutta tai kadonnutta pientä irtainta omaisuutta, kuten hammasproteese-
ja, kelloja, puhelimia, silmälaseja ja muita apuvälineitä, lompakoita ja rahaa, vaatteita sekä asus-
teita. Korvattava omaisuus vaihteli keskimääräisesti 50 eurosta 2 000 euroon. Pääasiassa poti-
lasomaisuutta katosi päivystyksen, hoitotoimenpiteiden tai leikkausten aikana. Osa korvaushake-
muksista hylättiin, koska sairaala vastaa ainoastaan lukolliseen säilytykseen annetuista arvoesi-
neistä ja luetteloiduista vaatteista. Kadonneen omaisuuden rahallinen arvo ja määrä on kokonai-
suutena vähäinen huomioiden HUSin toiminnan laajuus.

HUSin sairaaloissa on tällä hetkellä tiedossa noin 106 ilmennyttä sisäympäristöongelmaa, joista
alle 6 on ilmennyt tarkastelujaksolla. Ongelmallisimmat sairaalat tällä hetkellä ovat Silmä- ja Kor-
vasairaala, Töölö, Jorvin sairaala sekä Lastenkliniikka ja Hyvinkään sairaala. Lohjan sairaalassa ei
ole tällä hetkellä yhtään sisäympäristöongelmaa. Touko-elokuun tarkastelujaksolla sisäilmaon-

28.9.2016

---

gelmien selvittelyt ovat maksaneet noin 140 000 euroa. Sisäilmapuhdistimien vuokrat ovat aiheuttaneet noin 169 000 euron kustannukset.

Konsernin valmiusohje on päivitetty elokuussa ja johtoryhmä käsittelee uudistunutta ohjetta syyskuussa. Uudistetun HUS-konsernin valmiusohjeen luonnoksessa korostetaan HUSin konsernitason valmiusjärjestelmän merkitystä varautumisen strategisessa ohjaamisessa. HUSilla on yksi valmiusjärjestelmä. Samanaikaisesti operatiivisen valmiuden ylläpidossa painotetaan hallinnollisessa vastuussa olevan yksikön vastuuta oman toiminnan jatkuvuuden turvaamisessa, yhteistointia potilashoidosta vastaavien, sairaanhoidollisia palveluita tuottavien sekä tukipalveluja tuottavien yksiköiden kesken, ja sairaanhoitoalueen vastuuta omalla toimialueellaan tapahtuvien onnettomuus- ja erityistilanteiden koordinaatiosta ja johtamisesta. Merkittävä muutos aikaisempaan verrattuna on useampaa sairaanhoitoaluetta tai koko HUS-kuntayhtymän toimialuetta koskevan suuronnettomuuden tai erityistilanteen operatiivisen toiminnan koordinaatio- ja johtovastuun selkiyttäminen.